

Pilvi Lempiäinen

TYÖELÄMÄÄ VARTEN

**Selvitys Turun yliopiston poliittisen historian oppiaineesta
vuosina 2005 - 2009 valmistuneiden työllistymisestä**

Turun yliopiston Poliittisen historian raportteja 8

Turun yliopisto
University of Turku

© Pilvi Lempiäinen

Turun yliopiston Poliittisen historian raportteja 8

ISSN 1238-9439

ISBN 978-951-29-4359-3

Pilvi Lempiäinen

Työelämää varten

Selvitys Turun yliopiston poliittisen historian oppiaineesta vuosina
2005 – 2009 valmistuneiden työllistymisestä

Turun yliopiston Poliittisen historian raportteja 8

Turku 2010

Sisällysluettelo

1. Esipuhe	6
2. Vastanneiden taustatiedot	7
3. Vastaaajien asuin- ja työskentelypaikkakunnat ennen ja jälkeen opiskelun	8
4. Työllisyystilanne	10
5. Työnantajasektorit ja ammattinimikkeet	13
6. Palkkaus	15
7. Työelämään siirtyminen	19
8. Työllistymiseen vaikuttavat tekijät	21
9. Tiedot ja taidot	22
10. Oppiaineen arviointia	24
11. Parannusehdotuksia	27
12. Tulevaisuus vaihtoehtoja täynnä	30
Liite 1: Ammattinimikkeet työnantajasektoreittain	32
Liite 2: Haastattelut	35
Liite 3: Kyselylomake	45

1. Esipuhe

Turun yliopiston poliittisen historian laitos (vuoden 2010 alusta lähtien poliittisen historian oppiaine) on vuodesta 1995 lähtien tuottanut säännöllisesti selvityksen, jossa tarkastellaan oppiaineesta valmistuneiden työllisyystilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Viiden vuoden välein tehtävä selvitys pyrkii myös tuomaan esille poliittisesta historiasta valmistuneiden työllistymisessä näkyviä pitkiä linjoja sekä mahdollisia muutoksia vertailemalla uusimpia tuloksia aiempien vuosien tietoihin. Tässä selvityksessä on tarkasteltu vuosina 2005 - 2009 valmistuneiden työllistymistä. Vertailun kohteina ovat Ville Niinistön vuonna 2000 ja Petteri Järvisen vuonna 2005 tekemät työllistymisselvitykset. Vertailukelpoisuuden varmistamiseksi kyselykaavake (liite 3) on säilytetty hyvin pitkälti aiempien vuosien kaltaisena. Suurin muutos tehtiin palkkaluokkien kohdalla, joita lisättiin skaalan yläpäähän peräti kolme: vuoden 2005 selvityksessä korkein palkkaluokka oli ”yli 2400 €”, tässä kyselyssä ”yli 3300 €”. Vastaavasti pienempiä palkkaluokkia vähennettiin ja alin vaihtoehto oli nyt ”alle 1800 €”, kun se viisi vuotta sitten oli ”alle 1200 €”. Muutokset tehtiin vastaajilta viime selvityksessä saadun palautteen sekä Suomen Valtiotieteilijöiden Liiton alkupalkkasuosituksen perusteella, joka vuodelle 2010 on 3030 euroa¹.

Vastanneet ovat arvioineet myös poliittisen historian asemaa työmarkkinoilla verrattuna muihin akateemisiin aloihin sekä pohtineet, mitä olisi tehtävissä tuon aseman parantamiseksi. Mukana on lisäksi muutama haastattelu, jotka tarjoavat konkreettisia esimerkkejä poliittisen historian antamista työelämävalmiuksista, työelämään siirtymisestä sekä opintojen merkityksestä yleensä. Uutta tämän vuoden selvityksessä on työnantajan näkökulma asiaan. Koska Ulkoasiainministeriö on perinteisesti ollut suurin yksittäinen poliittisesta historiasta valmistuneiden työllistäjä, tuntui luonnolliselta kysyä UM:n edustajan näkemyksiä työllistymisestä ja siihen keskeisesti vaikuttavista tekijöistä.

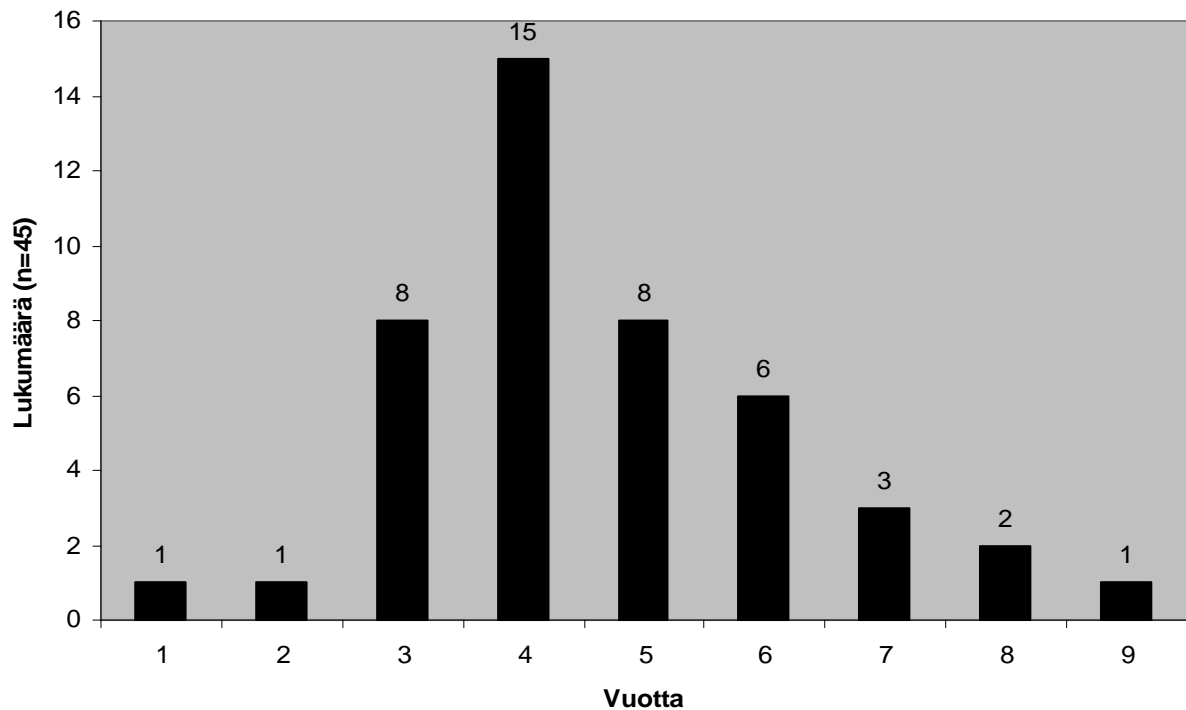
1 <http://www.valtiotieteilija.fi/node/93>: Alkupalkkasuositus vastavalmistuneelle on 3 030 euroa/kk. Suositus koskee yksityisellä sektorilla koulutusta vastaavissa tehtävissä työskenteleviä. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella palkkataso on matalampi.

2. Vastanneiden taustatiedot

Vuosien 2005 ja 2009 välillä valmistui yhteensä 87 valtiotieteiden maisteria, joiden pääaineena oli poliittinen historia. Naisia valmistuneista oli 56 eli 64 % ja miehiä 31 eli 36 %. Kyselyyn vastasi 45 henkilöä vastausprosentin jäädessä 52 %:iin. Luku on yli kymmenen prosenttiyksikköä alhaisempi kuin viisi vuotta sitten, jolloin vastausprosentti oli 64, ja yli 20 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuonna 2000, jolloin peräti 74 % valmistuneista vastasi kyselyyn. Syitä heikkoon osanottoon on vaikea selvittää, mutta on mahdollista, että taantumien aiheuttama heikentynyt työllisyystilanne on vaikuttanut negatiivisesti myös halukkuuteen vastata omaa työllisyyttä koskevaan tutkimukseen.

Naiset vastasivat kyselyyn miehiä ahkerammin 73 % osuudellaan miesten osanoton ollessa ainoastaan 27 %.

Opintojen kesto oli vastaajilla keskimäärin 7,0 vuotta. Jos tarkastelun ulkopuolelle jätetään vastausten poikkeava havainto (yhellä vastaajista opintojen kesto oli 25 vuotta), on keskiarvo 6,6 vuotta. Vuoden 2000 selvityksessä opintojen keskimääräinen kesto oli 6,8 vuotta ja viisi vuotta myöhemmin 5,8 vuotta eli pienen laskun jälkeen nyt on jälleen palattu lähelle vuosituhannen vaihteen lukemia. Opintojen yleisin kesto sitä vastoin on pysynyt samana viimeiset kymmenen vuotta eli yleisimmin opintojen suorittamiseen käytetään edelleen 6,0 vuotta.

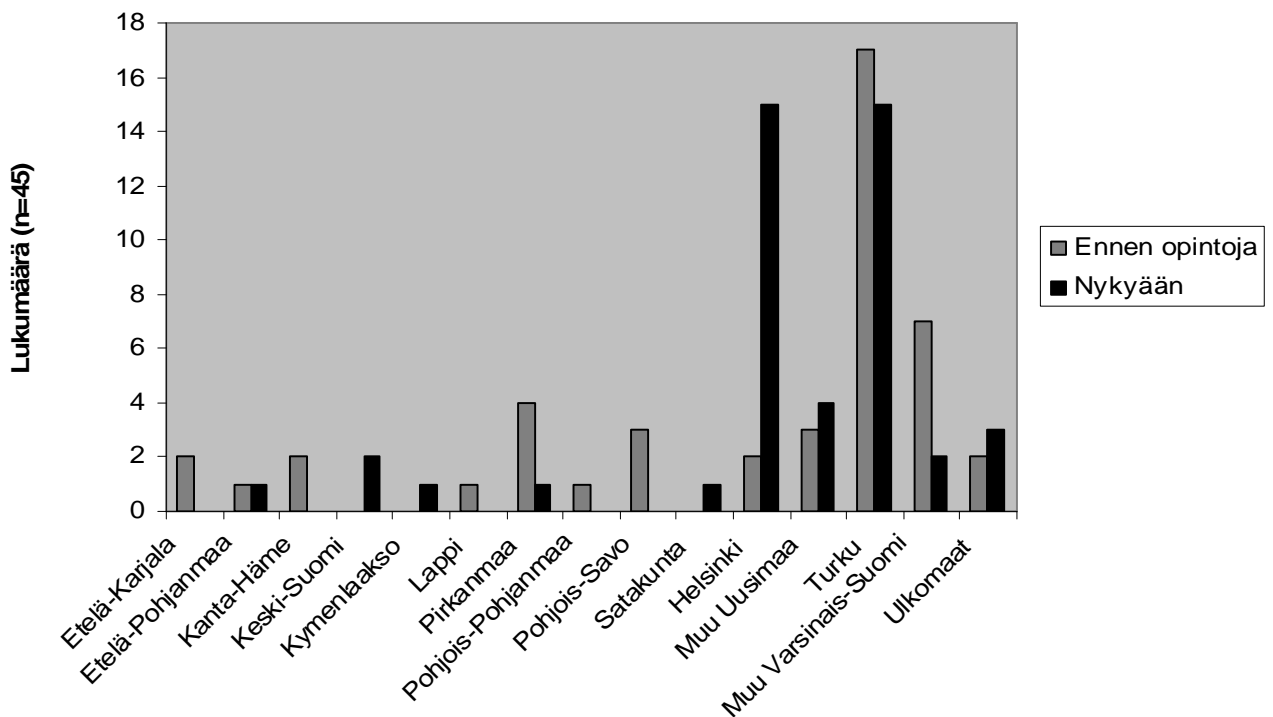
Taulukko 1. Vastaajien opintojen kesto vuosina

Kyselyyn vastanneiden valmistumisikä oli keskimäärin 28,1 vuotta. Naisten valmistumisikien keskiarvo oli 28,2 ja miesten 27,7 vuotta, mikä poikkeaa aiemmista tuloksista, sillä yleensä armeijan suorittaminen nostaa miesten valmistumisikää naisiin verrattuna. Selitys löytyy kuitenkin poikkeavista havainnoista, joita naisten joukossa on kolme (yli 35 v.) ja yleisimpiä valmistumisikä tarkastellessa tulokset vastaavat aiempien vuosien tuloksia: naisilla yleisin valmistumisikä on 27 ja miehillä 28 vuotta.

3. Vastaajien asuin- ja työskentelypaikkakunnat ennen ja jälkeen opiskelun

Valtaosa, noin 53 %, kyselyyn vastanneista poliittisen historian entisistä opiskelijoista on kotoisin Varsinais-Suomen alueelta, mutta myös Pirkanmaa ja Uusimaa ovat hyvin edustettuina kattaen yhteensä viidenneksen vastaajista. Aiemmissä selvityksissä myös Satakunnasta on tullut runsaasti opiskelijoita, mutta tähän kyselyyn vastanneista yksikään ei ilmoittanut kotipaikakseen jotakin Satakunnan alueen kuntaa. Ulkomailta Turkuun poliittista historiaa tuli opiskelemaan kaksi henkilöä, yksi Saksasta ja yksi Iso-Britanniasta.

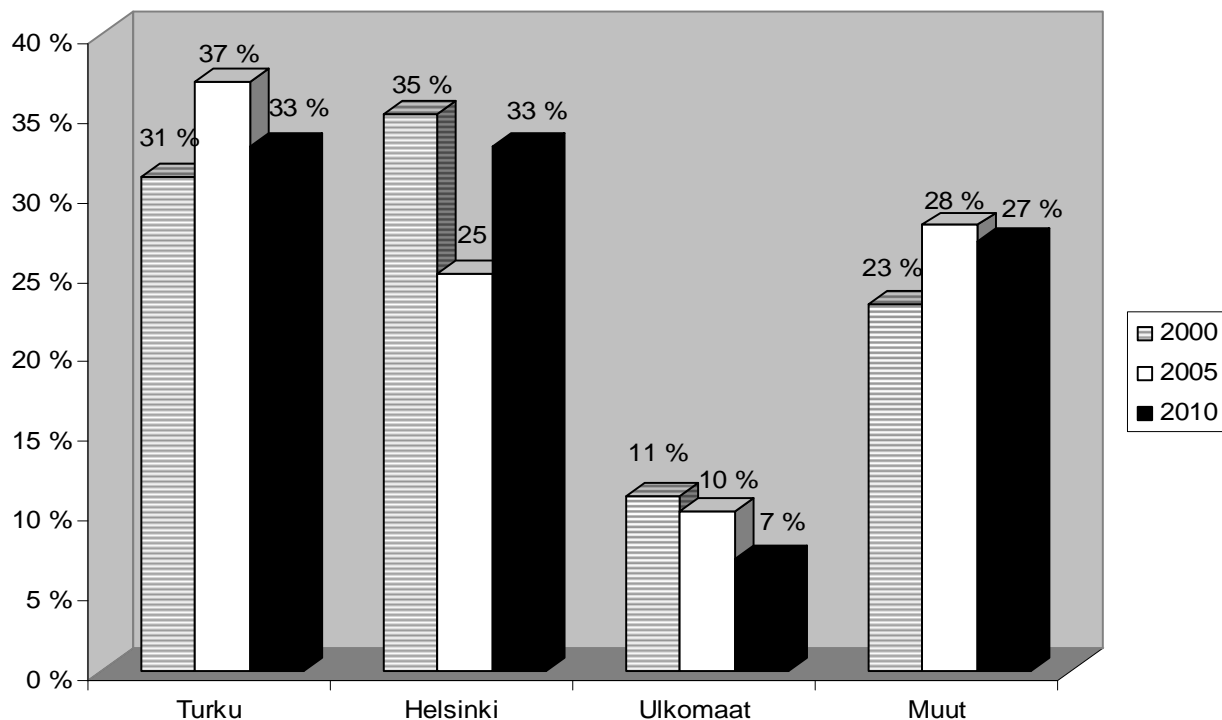
Jo pitkään jatkunut työpaikkojen keskittyminen Etelä-Suomen suuriin asutuskeskuksiin on nähtävillä myös tässä selvityksessä. Peräti 80 % prosenttia vastanneista työskentelee tällä hetkellä joko Varsinais-Suomen tai Uudenmaan alueella ja heistä taas 83 % Turussa tai Helsingissä. Vuosien 2000 ja 2005 selvityksissä Turku on vielä ollut muuttovoittokunta, mutta kuten taulukosta 2 näkyy, tilanne on nyt muuttunut Turun kannalta huonommaksi. Turkuun on valmistumisen jälkeen jäänyt kaksi henkilöä vähemmän, kuin mitä Turusta kotoisin olevia opiskelun aloittajia oli. Pääkaupunkiseudulla työskentelee siis tällä hetkellä eniten vastaajia. Sekä Turussa että Helsingissä työskentelee 15 henkilöä, mutta Uudellemaalle yleensä on sijoittunut hieman useampi vastaaja kuin Varsinais-Suomeen. Selkeimpiä muuttotappioalueita selvityksen mukaan ovat Etelä-Karjala, Kanta-Häme ja Pohjois-Savo, joista tuli opiskelijoita yhteensä reilut 15 % vastanneista, mutta joihin yksikään vastaajista ei sijoittunut valmistumisensa jälkeen.

Taulukko 2. Kotipaikkakunta ennen opintojen alkua ja nykyinen työpaikkakunta

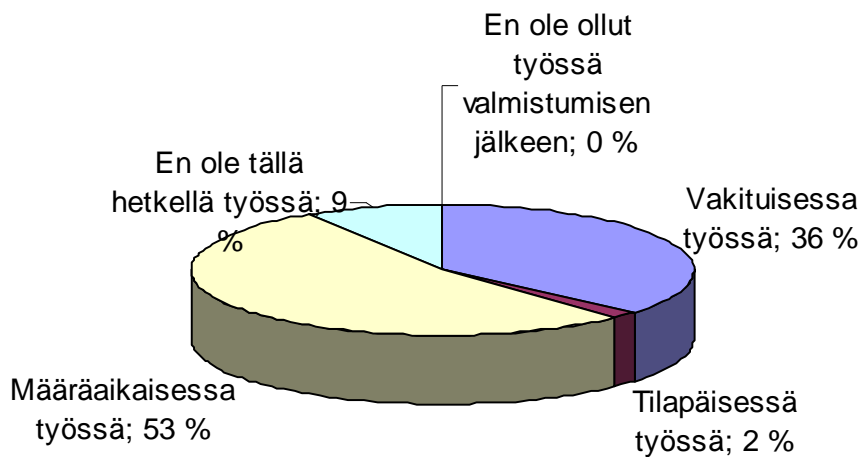
Ulkomailla työskentelevien osuus on pienentynyt viidessä vuodessa kolme prosenttiyksikköä. Alla olevasta taulukosta on nähtävissä, että ulkomailla työskentelevien osuus oli melko samalla tasolla vuosien 2000 ja 2005 selvityksissä, mutta nyt se on pudonnut selvästi. Vastaajia työskenteli Saksassa, Iso-Britanniassa ja Perussa. Ulkomailta Turkuun opiskelemaan tulleet kaksi opiskelijaa jäivät Suomeen valmistumisensa jälkeen.

Taulukko 3. Tämän hetkinen työpaikkakunta vuosien 2000, 2005 ja 2010 selvityksissä

4. Työllisyystilanne

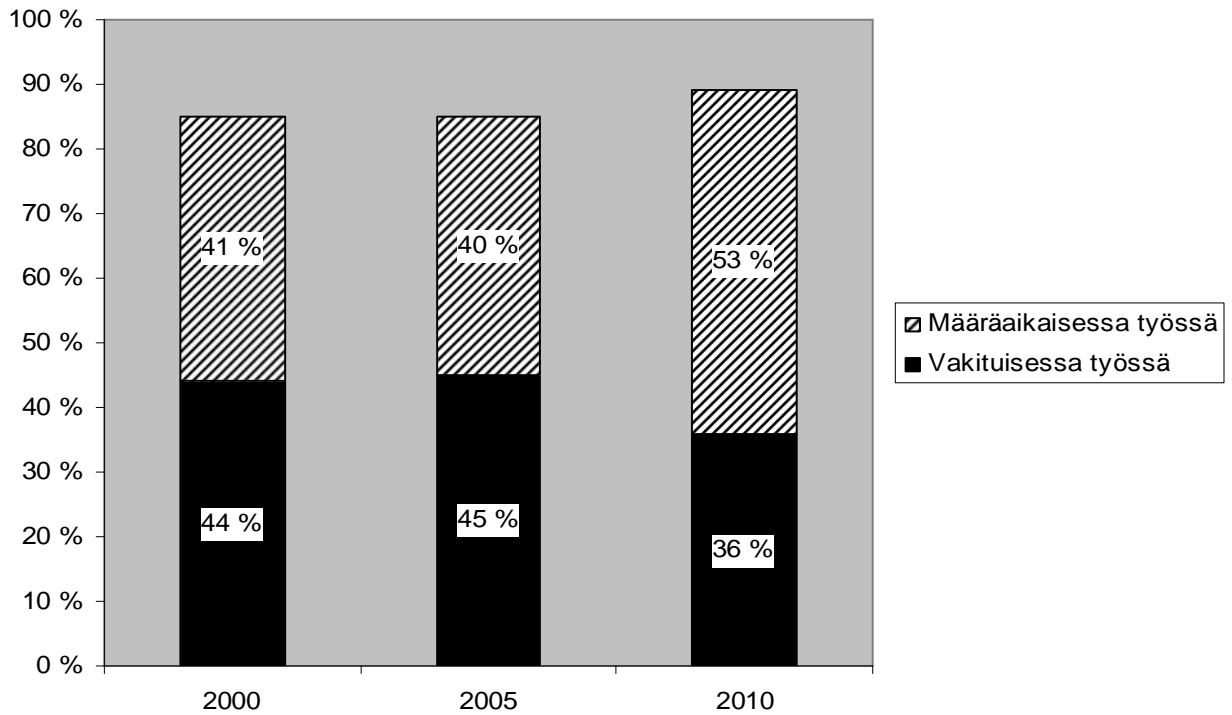
Poliittisesta historiasta valmistuneiden työllisyystilanne näyttäisi kyselyn mukaan hieman parantuneen vuosien 2000 ja 2005 selvitysten tasosta. Vastanneista 91 % on tällä hetkellä työssä eikä kukaan ilmoittanut, ettei ole ollut työssä lainkaan valmistumisensa jälkeen. Tässä tilanteessa on kuitenkin hyvä muistaa kyselyn alhainen vastausprosentti, joka saattaa vääristää työllisyystilanteen lukemia juuri positiivisempaan suuntaan, sillä todennäköisesti ne, jotka eivät ole töissä tai eivät ole olleet lainkaan töissä valmistumisensa jälkeen, eivät kokeneet kyselyä itselleen relevantiksi ja jättivät siksi ehkä muita useammin vastaamatta.

Taulukko 4. Vastaajien työllisyystilanne kyselyhetkellä

Määräaikaisten työsuhteiden yleistyminen näyttää selvityksen mukaan yhä jatkuvan. Aiemmissa selvityksissä määräaikaisessa työsuhteessa työskentelevien määrä on ollut noin 40 %, mutta nyt jopa 53 % vastaajista ilmoitti olevansa määräaikaisessa työssä. Vastaavasti vakituisesassa työsuhteessa olevien määrä on viidessä vuodessa vähentynyt lähes 10 prosenttiyksikköä kattaen nyt vain noin kolmanneksen vastaajista. Petteri Järvinen osuikin oikeaan ennustaessaan vuonna 2005 tekemässään selvityksessä määräaikaisten työsuhteiden osuuden pian ohittavan vakituisten työsuhteiden määrän. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että kaikki vastaajat ovat olleet työelämässä valmistumisensa jälkeen vasta korkeintaan viisi vuotta ja nykyisen trendin mukaan pätkätyöt ovat hyvin yleisiä etenkin työurien alussa.

Vakituista työsuhdetta on perinteisesti pidetty ideaalivaihtoehtona ja määräaikaisuutta tulevaisuuden suunnittelua hankaloittavana asiana. Onkin mielenkiintoista nähdä, muuttuuko määräaikaisuuteen suhtautuminen ajan myötä positiivisemmaksi, jos se jää pysyvästi yleisimmäksi työsuhteen muodoksi.

Taulukko 5. Määräaikaisten ja vakituisten työsuhteiden osuus vuosien 2000, 2005 ja 2010 selvityksissä

Työttömänä valmistumisensa jälkeen on ollut 44 % vastaajista, mikä on vähemmän kuin aiempina vuosina, jolloin hieman yli puolet kyselyyn vastanneista oli kokenut ainakin yhden työttömyysjakson. Miehistä työttömänä on ollut tasan puolet, naisilla lukema on jonkin verran pienempi, noin 42 %. Työttömyysjaksoja on yleisimmin (85 %) ollut yksi tai kaksi ja 60 %:lla työttömyysjaksojen kesto on ollut yhteensä korkeintaan viisi kuukautta. Kaksi henkilöä ilmoitti olevansa kyselyhetkellä työllistämistyössä.

Vastauksista saatava kuva vastavalmistuneiden työllistymisestä koulutustaan vastaavaan työhön on pääosin hyvin positiivinen. Yli puolet oli saanut ensimmäisen työpaikkansa jo ennen valmistumista ja 80 % viimeistään puolen vuoden kuluttua. Noin 64 % niistä, jotka olivat saaneet ensimmäisen koulutusta vastaavan työpaikkansa ennen valmistumista, olivat saaneet sen viimeisen opiskeluvuotensa aikana. Vastaajista 77 %:lla oli alan työkokemusta ennen valmistumista, mikä on seitsemän prosenttiyksikköä enemmän kuin vuoden 2005 selvityksessä ja kymmenen prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2000. Kuten aiemmissakin

selvityksissä on havaittu, on opiskeluaikaisella työkokemuksella jonkin verran merkitystä työllistymisen kannalta. Valtaosalla (85 %:lla) niistä, jotka olivat saaneet työpaikan ennen valmistumista, oli alan työkokemusta jo opiskeluajalta. Lisäksi opiskeluaikaista työkokemusta omaavat olivat olleet hieman muita harvemmin työttöminä.

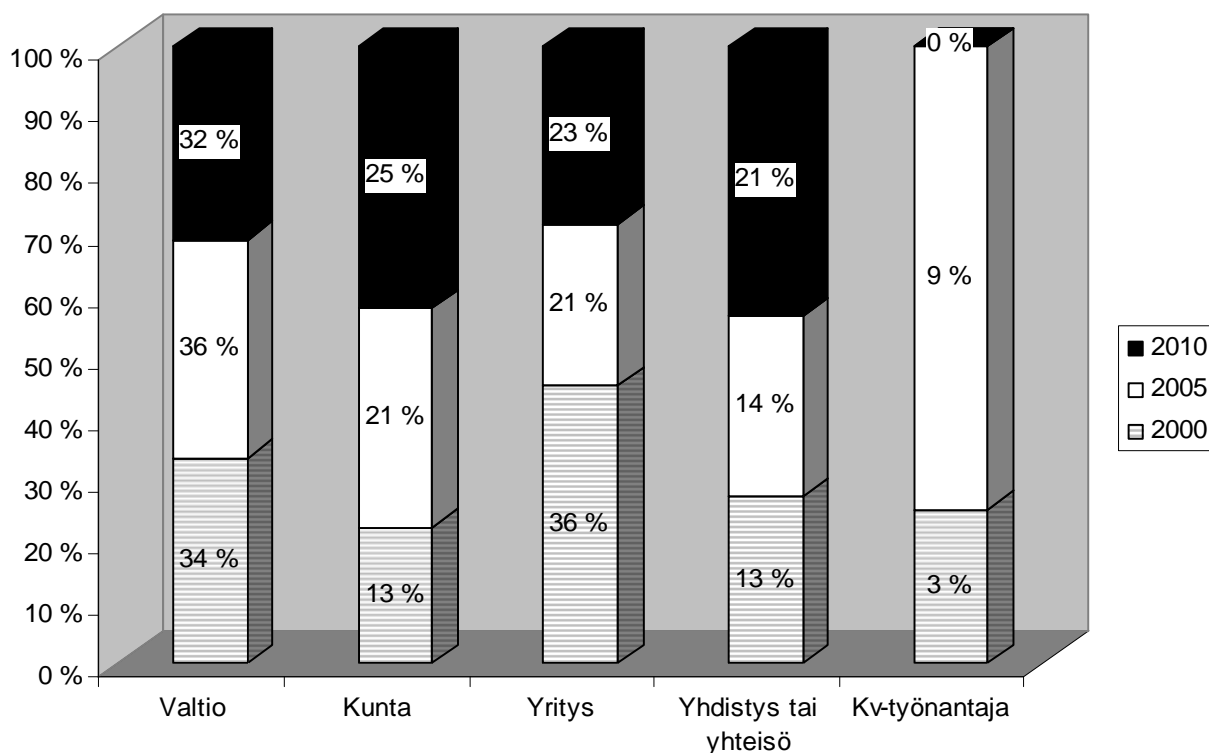
5. Työnantajasektorit ja ammattinimikkeet

Poliittisesta historiasta valmistuvat saavat käteensä ns. generalistitutkinnon, joka ei suoraan valmista mihinkään tiettyyn ammattiin vaan antaa perusvalmiudet hyvin laajalle skaalalle eri tehtäviä. On kuitenkin olemassa joitakin ammattinimikkeitä, jotka toistuvat eri vuosien selvityksissä, ja jotka siten antavat osviittaa siitä, mitkä ovat tyypillisiä poliittisesta historiasta valmistuneiden sijoittumispaikkoja. Tällaisia nimikkeitä ovat muun muassa tutkija, koordinaattori, suunnittelija, projektipäällikkö, opettaja ja tiedottaja. Täydellinen luettelo vastaajien ammattinimikkeistä löytyy selvityksen lopusta (liite 1). Jotta selviäisi, mitä tehtävänimikkeet käytännössä tarkoittavat, on joidenkin yleisnimikkeiden perään lisätty lyhyt tarkennus toimialasta tai keskeisistä työtehtävistä, mikäli vastaaja on nämä tiedot antanut.

Työnantajasektorilla suurimmat muutokset aiempiin selvityksiin verrattuna koskevat yhdistys tai yhteisö –sektoria sekä kansainvälisiä työnantajia. Yksikään vastaajista ei ilmoittanut työskentelevänsä kansainvälisen työnantajan palveluksessa, vaan kolmesta ulkomailla työskentelevästä yksi ilmoitti työnantajasektorikseen yrityksen ja kaksi valtion. Myös vuonna 2000 määrä oli melko vähäinen; tuolloin 3 % kyselyyn osallistuneista työskenteli kansainvälisen työnantajan alaisuudessa, mutta viisi vuotta sitten lähes joka kymmenes vastaaja merkitsi työnantajasektorikseen kansainvälisen työnantajan.

Yhdistys tai yhteisö –sektori taas on kasvattanut osuuttaan melkoisesti ja kattaa nyt noin viidenneksen kyselyyn vastanneiden työnantajista. Tätä varmasti osaltaan selittää yliopistojen muuttuminen valtion virastoista julkisoikeudellisiksi

laitoksiksi, jotka siis luetaan kuuluviksi yhdistys tai yhteisö -sektoriin. Tämän seurauksena yliopistoissa työskentelevien henkilöiden työnantajasektorikin muuttui, pienentäen valtion osuutta hieman. Koska valtio kuitenkin edelleen turvaa yliopistojen perusrahoituksen ja muutos julkisoikeudelliseksi laitokseksi toteutui vasta tämän vuoden alussa, on yliopistojen työnantajasektori ollut osalle vastaajista vielä hieman epäselvä ja muutamissa vastauksissa yliopistossa työskentelevä henkilö on ilmoittanut työnantajasektorikseen valtion. Tästä johtuen yhdistys tai yhteisö -sektori on todellisuudessa haukannut suuremman palan valtiosektorin osuudesta, kuin mitä prosenttiluvut vastausten perusteella näyttävät. Ero todellisten lukujen ja alla esitettyjen prosentiosuuksien välillä ei kuitenkaan ole niin suuri, että se horjuttaisi valtion asemaa suurimpana työnantajana, vaan valtion palveluksessa työskentelee joka tapauksessa lähes kolmannes vastaajista. Valtiosektorilla työskentelevien ammattinimikkeitä ovat muun muassa eduskunta-avustaja, EU-projektineuvoja ja toimistopäällikkö, kun taas yhdistys tai yhteisö -sektorilta löytyy esimerkiksi ohjelmavirkailijan ja asiantuntijan nimekkeellä työskenteleviä henkilöitä.

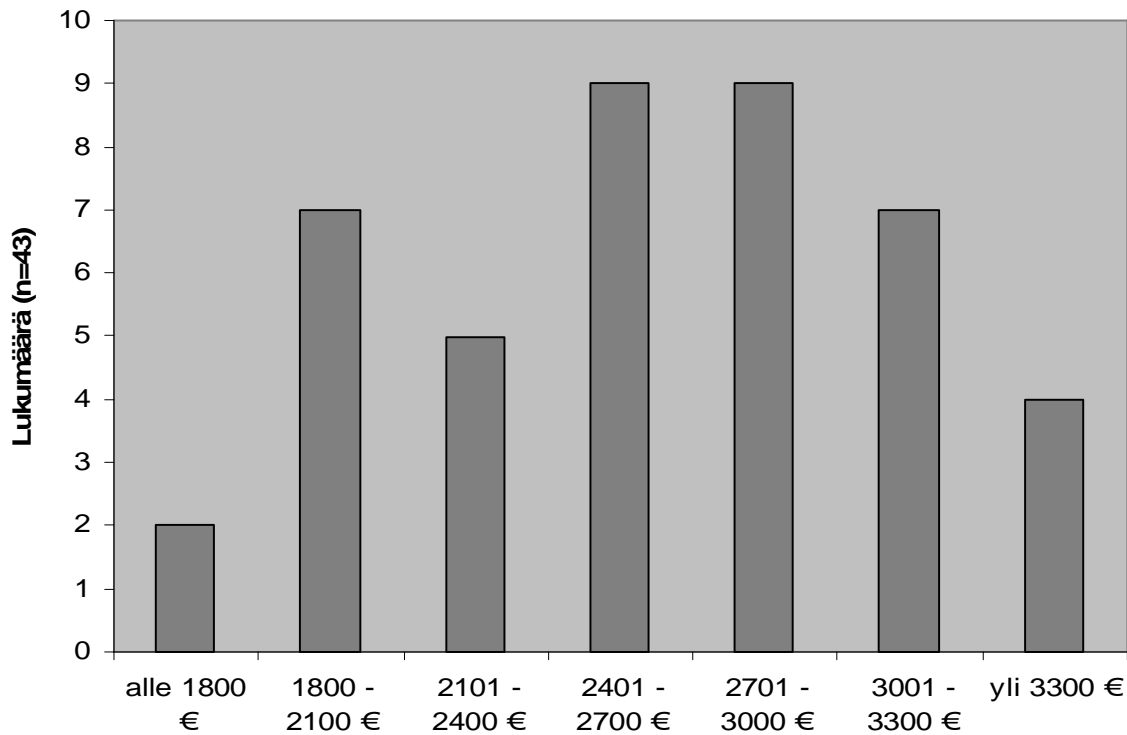

Taulukko 6. Työnantajasektorit vuosien 2000, 2005 ja 2010 selvityksissä

Kun vielä vuoden 2000 selvityksessä valtio- ja yrityssektori olivat selkeästi kaksi suurinta työllistäjää, on tilanne nyt tasoittunut ja kunnat, yritykset ja yhdistykset ovat kaikki lähes samalla tasolla. Yrityssektorilla työskentelevistä vastaajista kaksi on yrittäjiä, muita nimikkeitä ovat esimerkiksi museo-opas, palveluneuvoja ja vakuutustoimihenkilö. Kuntien palveluksessa työskentelevistä 64 % toimii opetustehtävissä ja noin 27 % erilaisissa suunnittelutehtävissä.

6. Palkkaus

Kuten esipuheessa mainitsin, on nyt uusimpaan selvitykseen lisätty useita palkkaluokkia skaalan yläpäähän, kun taas aivan alimmat palkkaluokat on niputettu yhteen. Tämä oli selvästi tarpeellinen toimenpide, sillä ilman uusia luokkia 67 % vastaajista sijoittuisi nyt ylimpään ”yli 2400 €” -luokkaan, jolloin tiedot valtaosan palkkatasosta jäisivät hyvin suurpiirteiselle tasolle. Uudet palkkaluokat hieman vaikeuttavat palkkatason vertailua aiempien selvitysten kesken, mutta joitakin yleisiä havaintoja on silti toki mahdollista tehdä. Tämän otannan perusteella näyttäisi siltä, että palkat ovat nousseet huomattavasti viidessä vuodessa. Vuonna 2005 21 % vastanneista sai palkkaa alle 1800 €kuukaudessa, kun vastaava luku nyt on vain 5 %. Yli 2400 euroa kuukaudessa ansaitsevia on nyt selvästi suurempi osuus kuin edellisessä selvityksessä: vajaan kolmanneksen osuus on viidessä vuodessa kasvanut kahteen kolmasosaan vastaajista.

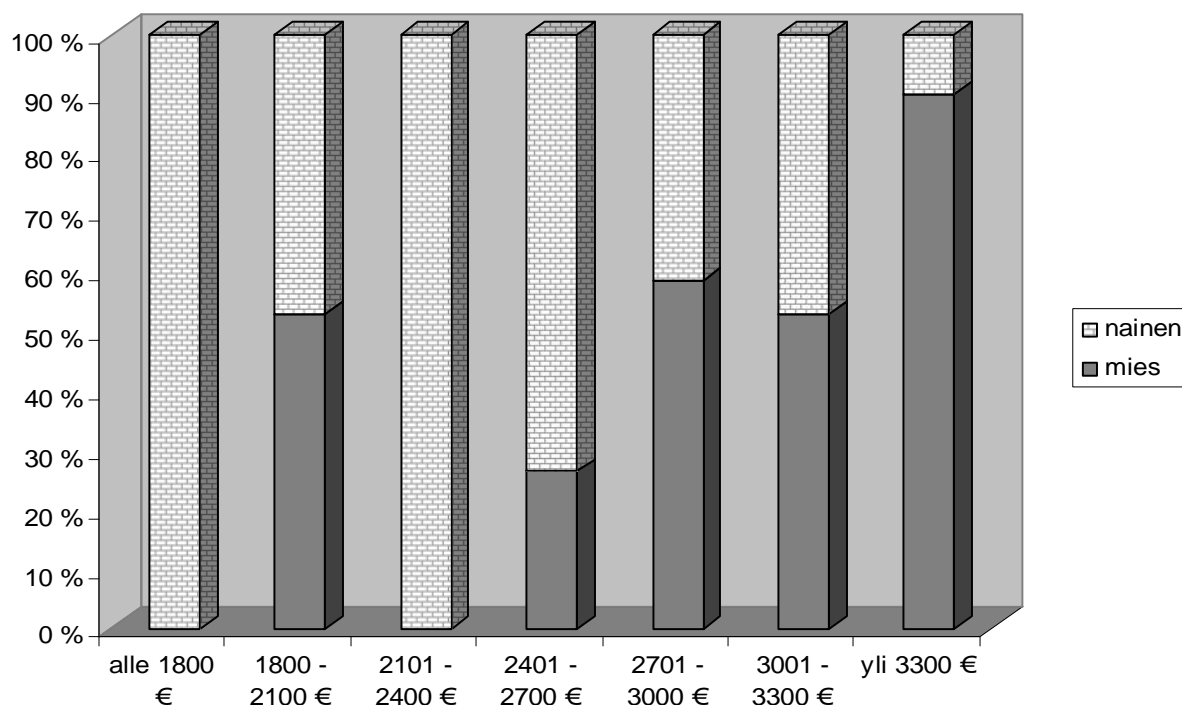

Taulukko7. Vastaajien palkkaluokat lukumäärittäin

Toinen nähtävissä oleva ero liittyy palkkatason ja valmistumisvuoden väliseen yhteyteen. Aiemmissa selvityksissä on havaittu, että vastavalmistuneiden palkkataso sijoittuu muita selvästi useammin kaikkein pienimpiin palkkaluokkiin, mutta erot tasoittuvat, kun valmistumisesta on kulunut muutamia vuosia. Uusimman kyselyn tulosten perusteella tällaista johtopäätöstä ei voi kuitenkaan tehdä vuosien 2005 ja 2009 välillä valmistuneiden palkkakehityksestä. On totta, että alle 1800 € kuukaudessa tienavia löytyy ainoastaan vuosi tai kaksi vuotta sitten valmistuneiden vastaajien joukosta, mutta toisaalta viime vuonna valmistuneiden joukosta löytyy myös suurimman palkkaluokan piiriin kuuluvia. Keskimääräisesti suurimmat palkat ovat kolme vuotta työelämässä olleilla vastaajilla eli niillä, jotka ovat valmistuneet vuonna 2007. Vastaavasti keskimääräisesti pienimmät palkat ovat neljä vuotta sitten valmistuneilla vastaajilla eli suoraa yhteyttä valmistumisvuoden ja palkkatason välillä ei ainakaan viimeisten viiden vuoden aikana valmistuneiden kesken voi havaita.

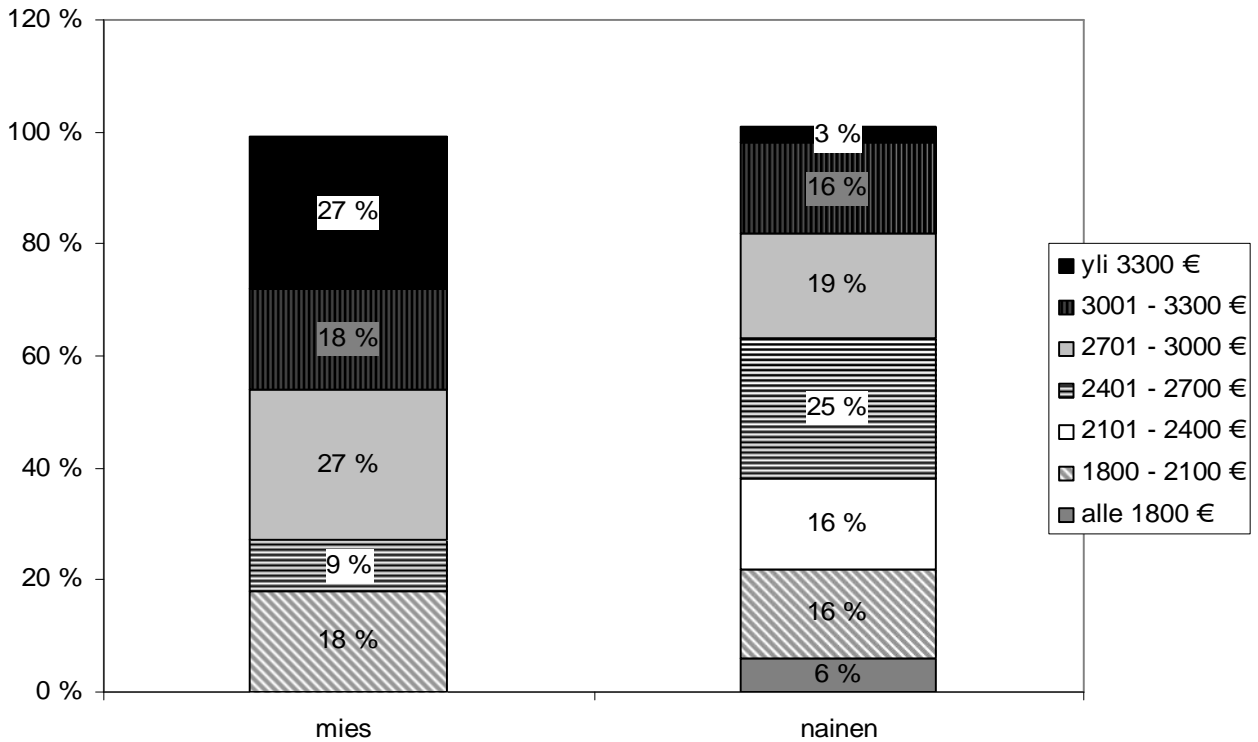
Sukupuolten väliset palkkaerot eivät ole selvityksen mukaan kaventuneet viimeisen viiden vuoden aikana, vaan miesten keskimääräinen palkkataso on edelleen

selkeästi korkeampi kuin naisten. Kyselyyn vastanneiden naisten yleisin palkkaluokka on 2400 – 2700 €kuukaudessa, miehillä luokat 2700 – 3000 €sekä yli 3300 €jakavat yleisimmän palkkaluokan sijan. Yhdenkään kyselyyn vastanneen miehen palkka ei ollut alle 1800 euroa kuukaudessa. Miehistä peräti 72 % tienaa vähintään 2700 € kuukaudessa, kun taas naisista vain 38 % yltää samaan tulotasoon. Osuus on siis lähes puolet pienempi kuin miesten keskuudessa. Ero on yllättävän suuri, kun ottaa huomioon, että kyselyyn vastanneet ovat vielä työuriensa alussa. Usein on ajateltu, että palkkaerot sukupuolten välillä kasvavat työvuosien karttuessa, kun esimerkiksi perheen perustaminen hidastaa naisen etenemistä työrallaan. Toisaalta taas, naisten palkkatoivomusten on todettu työnhakutilanteissa olevan keskimäärin miesten palkkatoiveita alhaisempia, mikä saattaisi selittää osan taulukoissa 8 ja 9 näkyvistä eroista. Varsinkin ensimmäisiä työpaikkoja haettaessa ei ehkä uskalleta asettaa palkkatoivomusta kovin korkealle, minkä lisäksi mahdollinen heikko tietämys oikeasta palkkatasosta saa hakijat hinnoittelemaan työnsä alakanttiin.

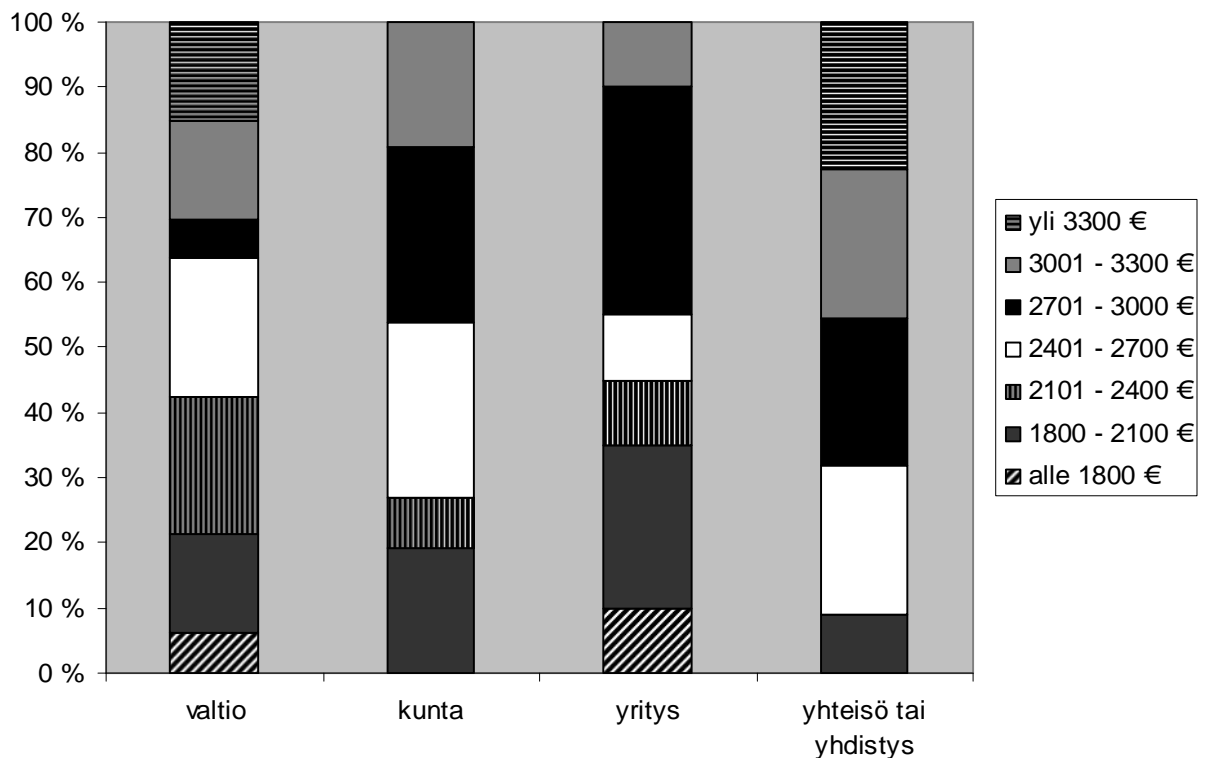
Taulukko 8. Sukupuolijakauma eri palkkaluokissa

Taulukko 9. Vastaajien palkkaluokat sukupuolen mukaan

Vastaajien opiskeluaikaisesta työkokemuksesta tai työskentelypaikkakunnasta ei löydy vastaavia eroja sukupuolten välillä eikä niitä siten voi pitää palkkaeroja selittävinä tekijöinä. Miehistä hieman suurempi osa oli saanut oman alansa työkokemusta jo opiskeluaikana, mutta myös naisten kohdalla selkeällä enemmistöllä (75 %) oli opiskeluaikaista työkokemusta. Ainoa selvä ero löytyy työnantajasektoreita sukupuolittain tarkasteltaessa: miehistä noin 36 % työskentelee yhdistyksen tai yhteisön palveluksessa, naisista vain 15 %. Jos vastaajien palkkatasoa vertaillaan työnantajasektoreittain, ovat juuri yhdistykset ja yhteisöt kyselyn mukaan parhaiten palkattuja työpaikkoja; niiden palveluksessa työskentelevistä lähes 70 % saa palkkaa vähintään 2700 euroa kuukaudessa. Vastaava prosenttiluku yrityssectorilla on noin 45, kuntasektorilla 46 ja valtiosectorilla vain noin 36, eli erot yhdistyksiin ja yhteisöihin ovat melkoisen suuria.

Taulukko 10. Vastaajien palkkaluokat työnantajasektorin mukaan

Vastaajista hieman alle puolet on sitä mieltä, että heidän palkkatasonsa on oikeassa suhteessa heidän koulutukseensa. Tyytyväisyystaso on hyvin samaa luokkaa kuin viisi vuotta sitten tehdyssä selvityksessä, mutta noin 10 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuoden 2000 selvityksessä. Pääsääntöisesti rajalinja menee 2400 euron kuukausipalkan kohdalla: sitä vähemmän ansaitsevista yli puolet on tyytymättömiä palkkatasoonsa, kun taas yli 2400 euroa kuukaudessa tienavista vastaajista valtaosa pitää palkkatasoaan koulutustaan vastaavana. Poikkeuksena kuitenkin on palkkaluokkaan 2701 – 3000 €kk kuuluvat vastaajat, sillä heistä 67 % ei pidä palkkatasoaan sopivana.

7. Työelämään siirtyminen

Yli puolet kyselyyn vastanneista oli aloittanut työnhaun ennen valmistumistaan ja näistä taas puolet oli aloittanut sen korkeintaan neljä kuukautta ennen valmistumista. Vajaa neljännes ilmoitti, ettei ollut hakenut lainkaan töitä.

Gradun yhteys työuraan on vastausten perusteella pysynyt hyvin samanlaisena kuin vuoden 2005 selvityksessä: 47 %:n mielestä gradun teosta on ollut hyötyä työelämää ajatellen, vaikka sen aihe ei suoranaisesti kytkeydykään omaan työuraan. Myös niiden vastaajien osuus, jotka ovat saaneet työpaikan gradunsa avulla, on säilynyt melko vaatimattomana ollen nyt noin 16 %. Muutamat vastaajat olivatkin kyselylomakkeen lopussa ehdottaneet, että poliittisesta historiasta valmistuvien työllistymistä voisi parantaa edistämällä mahdollisuuksia tehdä gradu toimeksiantona tai yhteistyössä potentiaalisen työnantajan kanssa. Tai ainakin opiskelijoita tulisi rohkaista valitsemaan aihe siten, että se palvelisi muutakin tarkoitusta kuin valmistumista.

Verrattuna viiden vuoden takaiseen selvitykseen on tässä kyselyssä selvästi vähemmän niitä, joilla ei ole ollut yhtäkään oman alansa työpaikkaa valmistumisen jälkeen. Vuonna 2005 lähes 20 % vastaajista ilmoitti olevansa täysin vailla valmistumisen jälkeistä oman alan työkokemusta, kun taas vastaava luku tässä kyselyssä on vain 7 %. Taas voi toki spekuloida, onko alhainen vastausprosentti osasyynä myös tämän luvun pienuuteen.

Parasta työnhakukanavaa kysyttäessä käy ilmi, että kolmen kärki on edelleen sama kuin viisi vuotta sitten: henkilökohtainen suhdeverkosto, www-sivut ja suora yhteydenotto työnantajaan kattavat yhdessä 89 %:n osuuden. Suhdeverkoston merkitys on kasvattanut osuuttaan entisestään ollen nyt 43 %. www-sivut taas ovat ohittaneet suoran yhteydenoton toiseksi tehokkaimpana työnhakukanavana. Yliopiston rekrytointipalvelujen osuus on kaikissa vertailun kohteena olevissa selvityksissä ollut lähes merkityksetön; esimerkiksi tähän kyselyyn vastanneista yksikään ei valinnut rekrytointipalveluja tehokkaimmaksi työnhakukanavaksi. Tämä voi kertoa joko sen tarjoamien palvelujen heikosta tunnettavuudesta tai heikosta vastaavuudesta valmistuvien opiskelijoiden tarpeiden kanssa. Yliopiston rekrytointipalvelut on kuitenkin erikoistunut auttamaan ja neuvomaan juuri akateemisten alojen ihmisiä, joten sillä varmasti on potentiaalia nostaa osuuttaan parhaiden työnhakukanavien joukossa. Tämä potentiaali on huomattu myös joidenkin vastaajien keskuudessa, sillä rekrytointipalvelujen laajempi

hyödyntäminen ja sen palvelujen tuominen lähemmäksi opiskelijaa jo heti opintojen alkuvaiheesta lähtien on yksi ehdotus keinoksi parantaa oppiaineesta valmistuvien työnsaantimahdollisuuksia.

Useimmin työpaikka on löytynyt vapailta työmarkkinoilta tai jotakin muuta tietä, kuin mitä kyselylomakkeessa oli tarjolla: 44 vastaajasta 21 oli löytänyt työpaikkansa vapailta työmarkkinoilta ja 12 vastaajaa on saanut työpaikan muun muassa ystävän kautta, perustamalla yrityksen, headhunting-systeemin kautta tai heitä on pyydetty töihin.

8. Työllistymiseen vaikuttavat tekijät

Vastaajien käsityksissä siitä, mitkä tekijät vaikuttavat työllistymiseen ratkaisevasti ja mikä ei juuri lainkaan, ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Aineyhdistelmä, työkokemus (myös ulkomailta saatu), peruskielitaito, henkilösuhteet ja sattuma koetaan tärkeimmiksi työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä. Sen sijaan arvosanoilla, gradun aiheella tai siviilisäädellä ei vastaajien mielestä ole merkitystä työnsaannin kannalta. Muu kielitaito, kokemus järjestötoiminnasta sekä opiskelu ulkomailla ovat myös tekijöitä, jotka valtaosa vastaajista on sekä aiemmin että nyt arvioinut merkityksettömiksi työllistymisen näkökulmasta.²

² Kyselylomakkeessa on kuitenkin puute, joka todennäköisesti on vääristänyt tuloksia etenkin näiden tekijöiden kohdalla ja joka olisi syytä korjata seuraavaa selvitystä tehtäessä (valitettavasti havaitsin tuon puutteen vasta vastauksia läpikäydessäni, joten se vaikuttaa tuloksiin vielä tässä selvityksessä). Vastausvaihtoehdoista puuttuu kohta, jonka henkilö voisi rastittaa, mikäli kyseinen tekijä ei ole relevantti hänen kohdallaan, esim. jos hän ei osaa ranskaa tai venäjää tai ei ole opiskellut ulkomailla. Nyt nuo henkilöt ovat todennäköisesti useimmiten ympyröineet vaihtoehdon ”ei lainkaan”, sillä paremman vaihtoehdon puuttuessa se kuvaa parhaiten heidän tilannettaan. Tästä johtuen on mahdotonta tietää, kuinka moni todella pitää esimerkiksi lisäkielitaitoa merkityksettömänä ja kuinka monella sitä ei vain ole.

	Ratkaisevasti	Paljon	Jonkin verran	Vain vähän	Ei lainkaan
Pääaineen nimi	2 %	13 %	31 %	29 %	24 %
Pääaineen arvosana	0 %	0 %	16 %	32 %	52 %
Pro gradu -tutkielman aihe	0 %	7 %	29 %	36 %	29 %
Pro gardu -tutkielman arvosana	0 %	2 %	21 %	32 %	46 %
Aineyhdistelmä	16 %	31 %	27 %	18 %	9 %
Jokin yksittäinen sivuaine	13 %	16 %	33 %	29 %	9 %
Tutkinnon lisäksi suoritettut opinnot	7 %	11 %	42 %	22 %	18 %
Toinen tutkinto	11 %	11 %	14 %	11 %	53 %
Aikaisempi työkokemus	42 %	40 %	11 %	4 %	2 %
Henkilösuhteet	22 %	44 %	22 %	11 %	0 %
Soveltuvuustesti	10 %	22 %	20 %	24 %	24 %
Poliittinen kanta	7 %	0 %	9 %	18 %	67 %
Kielitaito (suomi, ruotsi, englanti)	27 %	38 %	22 %	4 %	9 %
Ranska	5 %	5 %	24 %	16 %	50 %
Saksa	5 %	8 %	11 %	22 %	54 %
Venäjä	9 %	6 %	6 %	19 %	59 %
Jokin muu kieli	12 %	12 %	23 %	12 %	42 %
Kokemus järjestötoiminnasta	9 %	9 %	30 %	19 %	33 %
Ulkomainen työkokemus	9 %	34 %	9 %	14 %	34 %
Opiskelu ulkomailla	7 %	19 %	19 %	17 %	38 %
Ikä	4 %	11 %	38 %	27 %	20 %
Sukupuoli	4 %	11 %	38 %	18 %	29 %
Siviilisääty	2 %	0 %	18 %	20 %	60 %
Lapset	3 %	0 %	27 %	16 %	54 %
Ei vielä lapsia	7 %	2 %	26 %	19 %	45 %
Sattuma	16 %	48 %	23 %	7 %	7 %

Taulukko 11. Vastaajien arvio työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä

Selvityksen lopussa, liitteessä 2 ulkoasiainsihteri Veli-Pekka Kaivola on vastannut tähän samaan kysymykseen työnantajan näkökulmasta ja rengastanut ne vaihtoehdot, jotka parhaiten kuvaavat kunkin tekijän merkitystä haettaessa töitä Ulkoasiainministeriöstä.

9. Tiedot ja taidot

Kriittistä ajattelukykyä, yhteistyökykyä, tiedonhallintaa ja ilmaisutaitoja; niistä, ja paljon muusta, on poliittisesta historiasta valmistuneen ammattitaito tehty. Vain vähän on muuttunut viimeisen kymmenen vuoden aikana, sillä kaikkein tärkeimmiksi katsotaan edelleen samat ominaisuudet tai taidot kuin vuosien 2000 ja

2005 selvityksissä. Vähintään kaksi kolmesta kyselyyn vastanneesta on merkinnyt yhteistyökyvyn, tiedon haun ja käsittelyn sekä kyvyn itsenäiseen työskentelyyn erittäin keskeisiksi taidoiksi työpaikassaan ja lähes kaikki (94 % tai enemmän) pitävät näitä taitoja vähintään melko keskeisinä. Vastaajien näkemykset kuvastavat hyvin poliittisen historian oppiaineen keskeistä antia opiskelijoille; suurimman osan kohdalla kyse ei niinkään ole tarkkaan rajatun alueen yksityiskohtaisesta asiantuntemuksesta, vaan kyvystä tuottaa tietoa, tarttua olennaiseen ja luottaa omaan osaamiseensa, mutta myös kyvystä kuunnella muita ja toimia tiimissä.

Kuten kahdessa aiemmassa selvityksessä, ovat teorioiden tuntemus ja organisaation johtamistaito arvioitu vähemmän keskeisiksi taidoiksi. Organisaation johtamistaidon kohdalla ei kuitenkaan olla asiasta enää aivan yhtä yksimielisiä kuin ennen, vaan hajonta on kasvanut ja ero niiden välillä, jotka pitävät johtamistaitoja melko tai vähemmän keskeisinä, on enää viisi prosenttiyksikköä, kun se vuonna 2000 oli 27 ja vuonna 2005 15 prosenttiyksikköä. Toisaalta taas aiempaa huomattavasti useampi arvioi organisaation johtamistaidon merkityksettömäksi omassa työssään. Aiemmissa selvityksissä myös eri kulttuurien tuntemus on katsottu vähemmän tärkeäksi ominaisuudeksi, mutta nyt 36 %:n enemmistö pitää sitä erittäin keskeisenä. Ero niihin, jotka katsovat kulttuurien tuntemuksen olevan työssään vähemmän keskeinen taito, on kuitenkin hiuksen hieno, ja näin pienen otannan ollessa kyseessä on tietysti syytä muistaa, että jo yhden tai kahden ihmisen vastaus voi vaikuttaa ratkaisevasti prosenttiosuuksien jakautumiseen eri vastausvaihtoehtojen kesken.

	Erittäin keskeinen	Melko keskeinen	En osaa sanoa	Vähemmän keskeinen	Merkityksetön
Teorioiden tuntemus	9 %	11 %	7 %	55 %	18 %
Kriittinen ajattelukyky	50 %	39 %	0 %	11 %	0 %
Kyky ymmärtää yhteisk. Ilmiöitä	48 %	43 %	5 %	5 %	0 %
Yhteistyökyky	69 %	29 %	2 %	0 %	0 %
Tiedon haku ja käsittely	67 %	27 %	4 %	2 %	0 %
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	80 %	20 %	0 %	0 %	0 %
Yleissivistys	49 %	44 %	0 %	7 %	0 %
Kirjallinen ilmaisu	64 %	27 %	2 %	4 %	2 %
Suullinen ilmaisu	53 %	31 %	2 %	13 %	0 %
Ongelmaratkaisukyky	53 %	40 %	2 %	4 %	0 %
atk-ohjelmien hallinta	20 %	69 %	0 %	9 %	2 %
Kielitaito	44 %	29 %	7 %	20 %	0 %
Ihmissuhdetaidot	58 %	36 %	0 %	7 %	0 %
Eri kulttuurien tuntemus	36 %	27 %	2 %	33 %	2 %
Organisaation johtamistaito	9 %	24 %	20 %	29 %	18 %

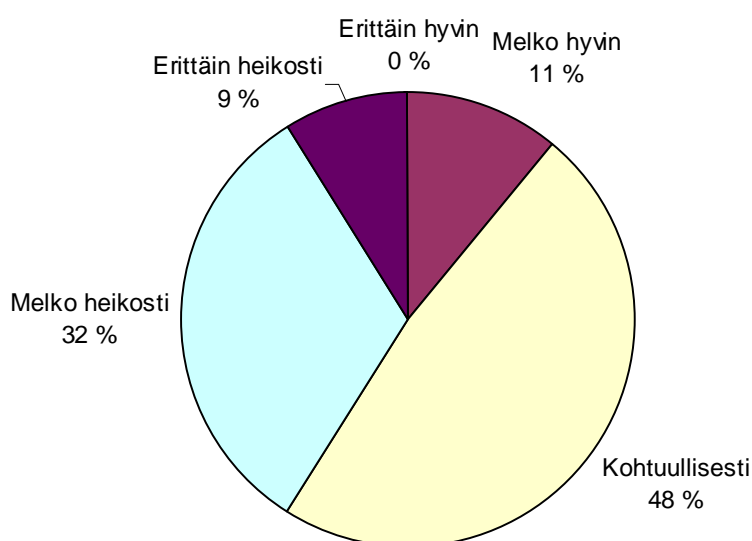
Taulukko 12. Erilaisten tietojen ja taitojen merkitys vastaajien työssä

Annettujen vaihtoehtojen lisäksi hyödyllisinä taitoina tai ominaisuuksina nousivat esiin muun muassa ajanhallinta- ja organisaatiotaidot sekä suomalaisen hallintojärjestelmän tuntemus. Viimeksi mainittuun viitattiin myös useissa ehdotuksissa keinoista, joilla poliittisesta historiasta valmistuneiden työmarkkinatilannetta voisi parantaa. Järjestettäväksi toivottiin muun muassa jonkinlaista virkamiessivuvainetta ja hallintotehtäviä tukevia opintokokonaisuuksia.

10. Oppiaineen arviointia

Työnsaannin kannalta merkityksellistä ei ole ainoastaan henkilön omat taidot tai ominaisuudet, vaan myös koko oppiaineen arvostus ja tunnettavuus sekä sen synnyttämät mielikuvat vaikuttavat siihen, kuinka helppo poliittisesta historiasta valmistuneiden on löytää töitä, jotka vastaavat suoritettua tutkintoa. Toki sivuaine yhdistelmien laaja kirjo aiheuttaa sen, että myös tutkinnot ovat hyvin erilaisia, mutta perusaines kaikilla poliittista historiaa pääaineenaan lukeneilla maistereilla on sama. Koska poliittisesta historiasta ei valmistuta mihinkään

tiettyyn ammattiin, ja koska valmistuneiden tutkintojen sisällöt voivat vaihdella suurestikin, on ymmärrettävää, että työnantajilla ei aina ole kovin selvää käsitystä siitä, mihin ko. tutkinto todellisuudessa antaa valmiudet. Yhdessäkään tarkastelun kohteena olevista selvityksistä ei kukaan vastaajista ole arvioinut työnantajien käsitysten vastaavan tutkinnon todellisuutta erittäin hyvin. Suurin osa sekä tähän että viisi vuotta sitten toteutettuun kyselyyn vastanneista piti työnantajien käsityksiä kohtuullisina, kun vielä vuonna 2000 enemmistö taipui vaihtoehdon ”melko heikosti” kannalle. Melko hyvänä työnantajien käsityksiä piti vain 11 %, mikä on puolet pienempi osuus kuin viisi vuotta sitten.

Taulukko 13. Työnantajien käsityksen ja tutkinnon todellisuuden vastaavuus

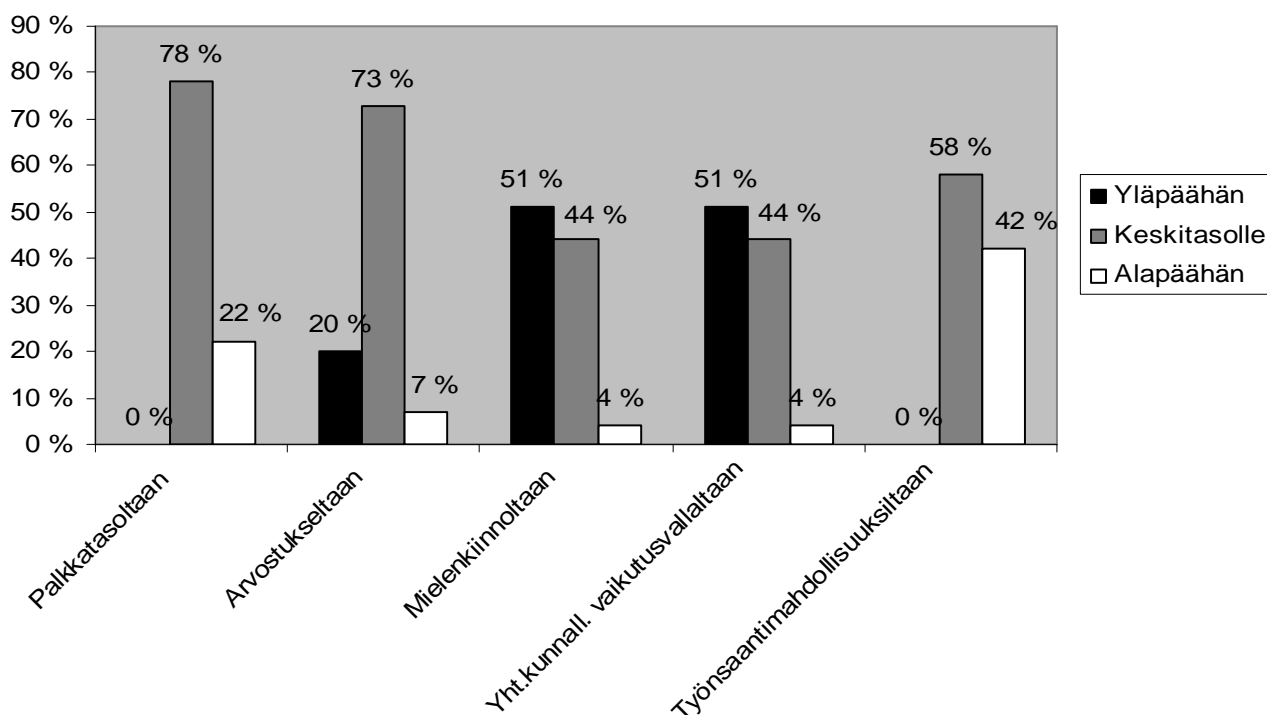
Tämä varmasti osaltaan selittää sitä, miksi aikaisempi työkokemus on jokaisessa selvityksessä noussut tärkeimmäksi yksittäiseksi työnsaantiin vaikuttavaksi tekijäksi. Työkokemus on tietysti aina hyödyllistä millä alalla tahansa, mutta generalistitutkinnon kohdalla aiemmat työtehtävät kertovat potentiaaliselle uudelle työnantajalle tutkintotodistusta selkeämmin, mitä hakija osaa ja mitä häneltä voi käytännössä odottaa.

Kysyttäessä ehdotuksia poliittisesta historiasta valmistuneiden työnsaantimahdollisuuksien parantamiseksi moni toivoi, että opiskeluaikaisia yhteyksiä työelämään ja mahdollisiin työnantajiin lisättäisiin. Sen lisäksi, että

tämän kaltaiset yhteydet voisivat avata ovia työelämään yksittäisille opiskelijoille, ne voisivat parantaa tutkinnon tunnettavuutta yleensä ja sitä kautta myös sen arvostusta, mikä taas toivon mukaan näkyisi paranevissa työnsaantimahdollisuuksissa ja palkkatasossa.

Kuten alla olevasta taulukosta voi nähdä, ovat vastaajien näkemykset tutkinnostaan heikoimmat juuri palkkatason ja työnsaantimahdollisuuksien osalta. Kun verrataan taulukon lukemia vuosien 2000 ja 2005 selvitysten tuloksiin, voi päätellä, että suuret linjat ovat pysyneet samoina; poliittisesta historiasta valmistuneen tutkintoa pidetään mielenkiintoisena ja yhteiskunnallisesti vaikutusvaltaisena ja osin arvostettunakin, mikä ei kuitenkaan vastaajien mielestä näy työmarkkinoilla. Tuloksia synkentää varmasti se, että vastaajat ovat vielä työuriensa alussa, jolloin palkat ovat yleensä pienempiä, pätkätyöt yleisempiä ja muutoinkin oman paikkansa löytäminen työmaailmassa on ehkä vielä kesken.

Taulukko 14. Tutkinnon arvostus suhteessa muihin akateemisiin tutkintoihin

Joitain pieniä muutoksiakin on silti havaittavissa. Aiempina vuosina kyselyyn vastanneista on löytynyt pieni osa, joka on arvioinut oman tutkintonsa sijoittuvan

sekä palkkatasoltaan että työnsaantimahdollisuuksiltaan akateemisten tutkintojen yläpäähän, kun nyt tehdyssä kyselyssä yksikään ei ollut sitä mieltä. Tämä muutos ei kuitenkaan ole mitenkään kovin dramaattinen, sillä kyseiset osuudet edellisissä työllistymisselvityksissä ovat olleet hyvin pieniä. Toki, jos sama kehitys jatkuu tulevaisuudessakin ja mielipiteet alkavat painottua keskitason alapuolelle, voi miettiä ovatko generalistitutkinnot jäämässä ns. kovien tieteiden ja taloudellisesti orientoituvimpien alojen varjoon.

Toisaalta, toinen vastauksista havaittava muutos koskee mielipiteitä VTM-tutkinnon yhteiskunnallisesta vaikutusvallasta, ja sen mukaan poliittisesta historiasta valmistuneet eivät koe merkityksensä yhteiskunnassa ainakaan olevan pienenemässä, vaan päinvastoin: kahdessa aiemmin tehdyssä selvityksessä valtaosa vastaajista on katsonut vaikutusvallan olevan keskitasoa, mutta nyt enemmistö vastaajista on arvioinut tutkintonsa olevan keskimääräistä vaikutusvaltaisempi yhteiskunnallisissa asioissa. Tätä näkemystä tukevat myös vastaajien ammatit ja työtehtävät, sillä ilman muuta opettajat, toimittajat, asiantuntijat ja tutkijat ovat omalta osaltaan vaikuttamassa siihen, minkälaiseksi yhteiskunta rakentuu ja minkälaisen tiedon varassa sitä rakennetaan.

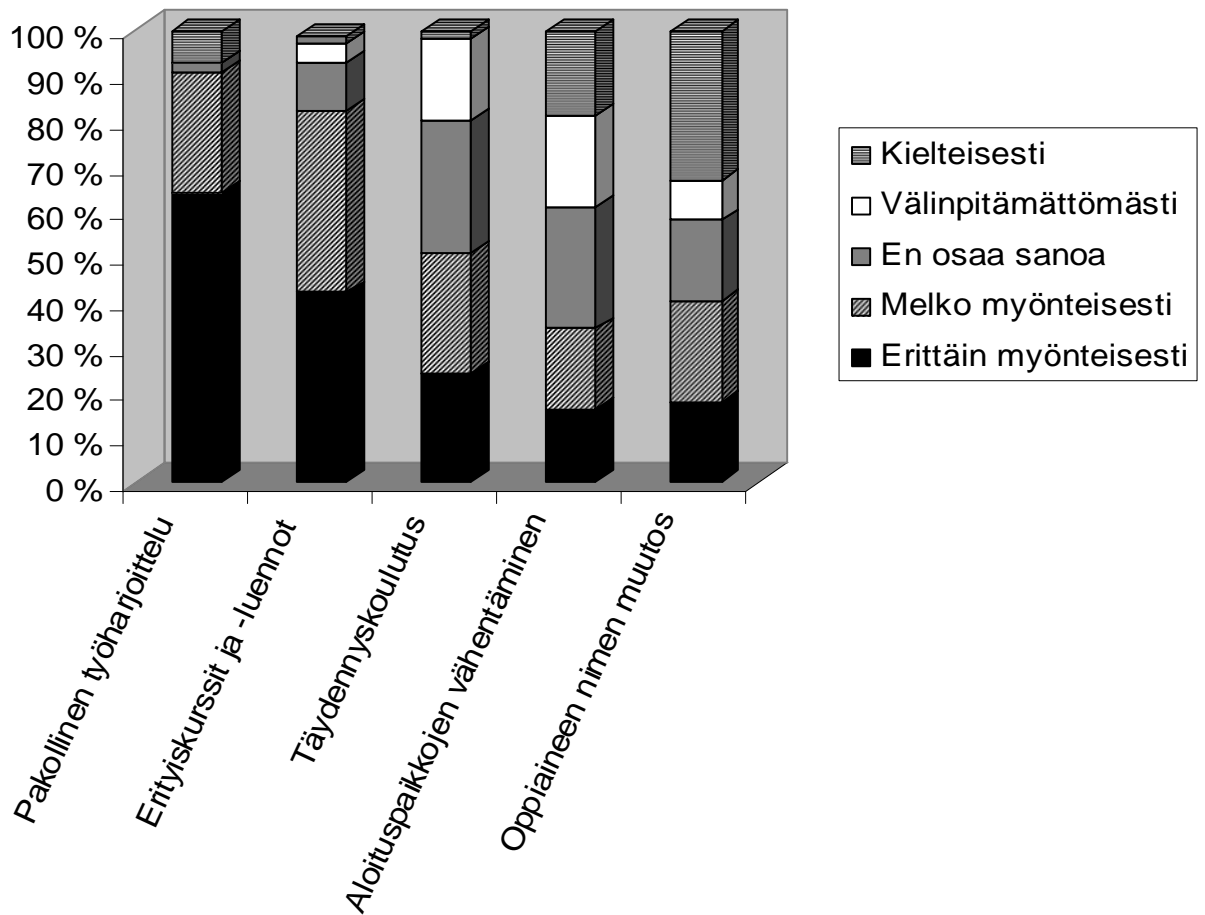
11. Parannusehdotuksia

Poliittista historiaa pääaineenaan lukeneiden maistereiden työllisyystilanne on kyselyn mukaan kohtuullinen, mutta parannettavaa toki on paljon. Vapaamuotoisten, sanallisten ehdotusten lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan, mitkä annetuista kehitysehdotuksista olisivat toteutuskelpoisia. Selkeimmin kannatusta saa pakollisen työharjoittelun sisällyttäminen opintoihin; jopa 91 % vastaajista suhtautuu ehdotukseen vähintään melko myönteisesti. Suurin osa kannattaa myös työelämään liittyvien erityiskurssien ja asiantuntijaluentojen järjestämistä, sillä 82 % vastaajista ilmoitti suhtautumisensa olevan melko tai erittäin myönteistä. Valmistumisen jälkeisen täydennyskoulutuksen suhteen mielipiteet jakautuvat hieman enemmän, mutta valtaosa pitää sitä silti ainakin melko hyvänä keinona helpottaa valmistuneiden sijoittumista työelämään. Nämä

kolme keinoa ovat olleet suosituimmat parannusehdotukset myös vuosien 2000 ja 2005 selvityksissä.

Laajasta kannatuksesta huolimatta, pakollisen harjoittelun lisäämisellä on vastustajansakin. Erään vastaajan mielestä pakollisessa harjoittelussa piilee se vaara, että ilmaiseksi tai hyvin halvalla työskentelevät harjoittelijat vähentävät valmistuneiden mahdollisuuksia saada töitä. Harjoittelijoilla taas ei juuri ole vaihtoehtoja, sillä palkallista harjoittelupaikkaa on vastaajan mukaan vaikea saada, etenkin jos harjoittelu muuttuu pakolliseksi ja paikkoja tarvitaan aiempaa enemmän. Toisen vastaajan mukaan palkaton harjoittelu taas viestii alan huonosta arvostuksesta ja luo kuvaa, ettei yhteiskuntatieteilijälle tarvitse maksaa palkkaa.

Poliittisen historian aloituspaikkojen vähentäminen ja oppiaineen nimen muuttaminen työmarkkinamyönteisemmäksi sekä myös nykyisältöä paremmin vastaavaksi ovat mahdollisuuksia, joihin suhtaudutaan hyvin vaihtelevalla tavalla. Noin kolmannes vastaajista kannattaa aloituspaikkojen vähentämistä ainakin jossain määrin, kun taas viidennes vastustaa ehdotusta ja hieman alle puolet ei osaa sanoa tai suhtautuu asiaan välinpitämättömästi. Oppiaineen nimenmuutokseen kielteisesti suhtautuvia on 33 % kyselyyn vastanneista, mutta toisaalta siihen melko tai erittäin myönteisesti suhtautuvien yhteenlaskettu osuus on 40 %. Aiempien vuosien kyselyiden tuloksiin verrattuna asenteet näitä kahta ehdotusta kohtaan ovat hieman lientyneet, sillä vielä vuonna 2000 selkeä enemmistö ja vuonna 2005 hieman niukempi enemmistö vastusti sekä aloituspaikkojen vähentämistä että oppiaineen nimen muutosta.

Taulukko 15. Vastaajien suhtautuminen erilaisiin ehdotuksiin työelämään siirtymisen helpottamiseksi

Vastaajilta tuli runsaasti hyviä ajatuksia ja ehdotuksia siihen, miten valmistuneiden työmarkkinatilannetta voisi parantaa. Tiivistetysti voisi sanoa, että useimpien mielestä tärkeää olisi kasvattaa yliopiston ja oppiaineen panostusta harjoittelumahdollisuuksien lisäämiseen, opinto-ohjaukseen ja työelämäyhteyksien luomiseen. Yhtälailta keskeistä olisi korostaa opiskelijoille, miten tärkeää heidän oma aktiivisuutensa on, sillä opinnot ovat vain osa pätevyyttä, ja harrastusten, luottamustointen ja harjoitteluiden tai muiden töiden kautta syntyneet taidot ja suhdeverkot voivat olla ratkaisevia tekijöitä työnhaussa. Yliopistolta ja oppiaineelta kaivataan siis tiedon jakamista ja mahdollisuuksien luomista, mutta viime kädessä opintojen ulkopuolisten taitojen ja yhteyksien kartuttaminen on opiskelijan omalla vastuulla. Uusille opiskelijoille pitäisi myös kertoa avoimesti ja riittävän kattavasti työelämän vaatimuksista ja alan todellisesta

työmarkkinatilanteesta, jotta he osaisivat tehdä omia tavoitteitaan mahdollisimman hyvin palvelevia valintoja esimerkiksi sivuaineiden ja kieliopintojen suhteen.

12. Tulevaisuus vaihtoehtoja täynnä

Kerrottaessa ihmisille, mitä opiskelee, on ensimmäinen kysymys usein: ”mikä sinusta sitten tulee tai mitä aiot tai voit tehdä, kun valmistut”. Tämä selvitys on jälleen antanut paljon ajantasaista tietoa siitä, mitä moisiin kysymyksiin voisi vastata.

Omat kiinnostuksenkohteet, henkilökohtaiset ominaisuudet, sivuainevalinnat, aiemmat työpaikat ja ihan puhdas sattuma vaikuttavat siihen, tuleeko poliittisesta historiasta valmistuneesta asiantuntija, projektipäällikkö, opettaja, pääsihteeri, toimittaja, koordinaattori, tutkija vai jotain aivan muuta. Toisilla on jo opintojensa alusta asti selvät tavoitteet ja suunnitelmat, toiset tekevät yhden valinnan kerrallaan ja katsovat, mihin suuntaan se johtaa.

Olipa toimintatapa kumpi tahansa, on kyselyn perusteella suurin osa viimeisen viiden vuoden aikana valmistuneista joko löytänyt jo oman paikkansa työelämässä tai ainakin päässyt työuransa alkuun, sillä vastaajista yli 90 % oli kyselyhetkellä työllistyneenä. Alle puolet vastaajista oli ollut työttömänä valmistumisensa jälkeen ja heistäkin suurin osa alle puoli vuotta.

Valtio on pysynyt poliittisesta historiasta valmistuneiden suurimpana työnantajasektorina, mutta aiempiin vuosiin verrattuna yhdistys ja yhteisö -sektori on kasvattanut osuuttaan eniten ja sen palveluksessa toimii nyt hieman reilu viidennes vastaajista. Kyselyn perusteella yhdistys ja yhteisö –sektorilta löytyvät myös parhaiten palkatut työpaikat valtio- ja yrityssektorien jäädessä palkkatasoltaan vertailun häntäpäähän.

Vaikka maisterintutkinto on edellytys moniin työtehtäviin, ei arvosanoilla tai gradun aiheella koeta olevan suurtakaan vaikutusta työllistymiseen, vaan

tärkeämpää on tutkinnon kokonaisuus sivuaineyhdistelmineen ja kieliopintoineen sekä opiskelun ohessa kartutetut taidot ja kokemukset. Vastauksista nousi selvästi esiin ajatus, että opintoja ei tulisi suorittaa vain opintojen itsensä vuoksi, vaan tulevaisuutta ja työelämää ajatellen. Vastaajien ehdotukset käytännönläheisistä kursseista, graduyhteistyöstä työnantajien kanssa, opiskelijoiden oman verkostoitumisen rohkaisemisesta sekä harjoittelumahdollisuuksien lisäämisestä kertovat kaikki tarpeesta tuoda työelämä lähemmäksi opiskelijoita jo yliopisto-opintojen alkumetreiltä lähtien.

Yleissivistävänä oppiaineena poliittinen historia on omiaan varustamaan opiskelijansa niillä tiedoilla ja taidoilla, joita valmistuneet kokevat eniten tarvitsevansa työelämässä: tiedon haku- ja käsittelytaitoja, kykyä itsenäiseen työskentelyyn, ongelmaratkaisutaitoja sekä kykyä ymmärtää yhteiskunnallisia ilmiöitä, vain muutamia mainitakseni. Poliittisen historian oppiaineen haasteena onkin saada paremmin myös potentiaalisten työnantajien tietoisuuteen se, kuinka monipuolisia ja laaja-alaisen yleissivistyksen omaavia opiskelijoita oppiaineesta valmistuu, sillä vastaajien mielestä poliittisen historian maistereiden työnsaantimahdollisuudet ja palkkataso ovat korkeintaan keskitasoa muihin akateemisiin aloihin verrattuna. Paremmat pisteet tutkinto saa mielenkiinnostaan ja yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Vaikka monet vastaajat toivovatkin oppiaineen panostusta valmistuneiden työmarkkinatilanteen parantamiseksi, on heidän mielestään kuitenkin selvää, että suurin vastuu on opiskelijalla itsellään. Haasteiden voittaminen ja tilaisuuksiin tarttuminen vaatii aktiivista asennetta sekä halua kehittää itseään ja tietotaitoaan.

Liite 1: Ammattinimikkeet työnantajasektoreittain

VALTIO (14)

Asiantuntija

- toiminnanohjaus, toiminnan ja resurssien suunnittelu

EU-projektineuvoja

- hankeneuvonta, viestintäasiat

Historian ja yhteiskuntaopin opettaja

Kansanedustajan eduskunta-avustaja

Kaupallisten ja poliittisten asioiden paikalta palkattu avustaja

- ks. liite 2

Ma avustaja, KAVAKU 34

- vienninedistämistoiminnassa avustaminen

Nuorempi konstaapeli

Projektipäällikkö

- suomalaisten pk-yritysten auttaminen kansainvälisille markkinoille

Suunnittelija

- tutkimustehtäviä luokitellun aineiston parissa

Tiedottaja

Tohtorikoulutettava (2 kpl)

Toimistopäällikkö

Tutkija

- EU:n laajentumispolitiikan ja instituutioiden välisen kehityksen seuraaminen, seminaarien ideoiminen ja toteutus, artikkelien ja blogien julkaiseminen, konferensseihin osallistuminen

KUNTA TAI KUNTAYHTYMÄ (11)

Aineenopettaja, peruskoulu

Erityisluokanopettaja

Historian, yhteiskuntaopin ja elämäkatsomustiedon tuntiopettaja

Historian ja yhteiskuntaopin lehtori

Historian ja yhteiskuntaopin vakituinen tuntiopettaja

Kansainvälisten hankkeiden koordinaattori

Liikuntasuunnittelija

- liikuntaolosuhteiden ja palveluiden kehittäminen järjestöille

Projektipäällikkö

- EU-hankkeen koordinointi, tiimin vetäminen, viestinnän kehittäminen yksikössä

Projektisuunnittelija (2 kpl)

- ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysprojektien valmistelu, rahoitushaku
- nuorisoasiainkeskus, hankkeiden suunnittelu ja toteutus

Tuntiopettaja, lukio

YRITYS (10)

AV-kääntäjä

Marketing Specialist, Privacy Lead

- markkinointikampanjoiden tulosten seuranta ja analyysi, henkilötietojen asianmukaisesta käsittelystä vastaaminen markkinoinnissa

Museo-opas

Palveluneuvoja

Suunnittelija

- viestintäsuunnittelu ja projektihallinnossa avustaminen

Toimistopäällikkö

Toimittaja

Työhönvalmentaja maahanmuuttajille

Vakuutustoimihenkilö

Yrittäjä

- ulkomaankaupan konsultointi

YHDISTYS, SÄÄTIÖ TAI YHTEISÖ (9)

Apurahatutkija

Asiantuntija, ympäristöala

HR-asiantuntija

- ks. liite 2

Koordinaattori

Ohjelmavirkailija

Opiskelija- ja nuorisotoiminnan asiantuntija

Poliittinen sihteeri, SDP

Pääsihteeri

Suunnittelija

- TY:n koulutus- ja kehittämiskeskuksen projektikoordinaattorin tehtäviä eri hankkeissa

LIITE 2: HAASTATTELUT³

Selvitystä varten haastateltiin kahta poliittisesta historiasta valmistunutta opiskelijaa, joilta kysyttiin heidän opinnoistaan, työelämään siirtymisestään sekä nykyisestä työtilanteesta. Haastateltavat valittiin siten, että he edustaisivat työnsä puolesta erilaisia vaihtoehtoja; Tiia Haapaniemi työskentelee ulkomailla valtiosektorilla ja Janne Torvinen kotimaassa yhteisösektorilla. Entisten opiskelijoiden haastatteluista saa prosenttilukuja ja kaavioita elävemmän kuvan siitä, mihin poliittisesta historiasta valmistuneet voivat esimerkiksi sijoittua ja minkälaisia polkuja valmistumisen jälkeen on kuljettu.

Lisäksi haastateltiin Ulkoasiainministeriön edustajaa, joka arvioi poliittisen historian opiskelijoiden valmiuksia ja haasteita työnantajan näkökulmasta. Työnantajan mielteiden sisällyttäminen selvitykseen sopii hyvin yhteen monien vastaajien ajatusten kanssa, sillä työelämän huomioimisen tärkeys niin opetuksessa kuin opiskelijoiden omissa valinnoissa korostui useissa vastauksissa. Veli-Pekka Kaivola UM:n protokollaosastolta kertookin haastattelussaan, mitä opiskelijoiden olisi hyvä ottaa huomioon jo opiskeluaikana, jos haaveilee esim. diplomaattiurasta.

”Asenne ratkaisee”

- Tiia Haapaniemi, Kaupallisten ja poliittisten asioiden avustaja Suomen suurlähetystössä Limassa, valmistunut 2006

Tiia aloitti poliittisen historian opinnot toimittajan ura mielessään. Hän oli tehnyt toimittajan töitä paikallislehdessä ja piti alasta, mutta arveli jonkin yleissivistävän aineen opiskelun olevan pelkkiä viestinnän opintoja hyödyllisempää. Virtain lukion opon tunnilla yliopisto-oppaasta sitten löytyi poliittinen historia, joka tuntui

³ Pilvi Lempiäinen on toteuttanut haastattelut sähköpostitse ja puhelimitse kesä-heinäkuussa 2010

”sopivan maailmaa syleilevältä ja kaikkitietäväksi valmistavalta”, kuten Tiia muistelee. Tiia nautti opiskelusta Turun yliopistossa; kaikki oli mahdollista ja sai olla koko ajan uusimman tiedon ja itseään älykkäämpien ihmisten ympäröimänä. Virroilta Turkuun muuttaneelle nuorelle opiskelut olivat myös henkilökohtainen kasvukokemus.

Bolognan prosessia Tiia pitää ehdottomasti hyvänä asiana.

- En käsitä, miksi käytin opiskeluun kuusi vuotta.

On erinomaista, että nyt opiskellaan kandidiksi ja maisterivaiheessa on mahdollisuus miettiä, mihin oikeastaan haluaa erikoistua. Ei 19-vuotias

voi tajuta, haluaako olla juuri poliittisen historia maisteri. On niin paljon uria ja ammatteja, joista peruskoululainen ei ole kuullutkaan, hän pohtii.

Poliittisen historian lisäksi Tiia opiskeli kirjallisuustiedettä, siirtolaisuutta, kulttuurihistoriaa, valtio-oppia, taloustiedettä ja kehitysmaatutkimusta, sillä halusi saada tietää laajasti kaikesta. Urahaaveissa siinsi edelleen toimittajan työ, mutta myös toimiminen YK-organisaatiossa oli alkanut kiinnostaa. Suomen valtio työnantaja ei erityisemmin kiinnostanut.

Tiia valmistui vuonna 2006 ja kysyttäessä, mistä asioista opinnoissaan hän on kokenut olleen eniten hyötyä työelämässä, ensimmäisenä mieleen tulevat opiskelijakaverit, sillä ”opiskelijakaverit antoivat elämää, mikä on työelämääkin tärkeämpää”. Seuraavana listalla ovat tärkeysjärjestyksessä opiskelijavaihto, työharjoittelu, gradun teko ja esseiden kirjoittaminen. Opiskelijavaihto kehitti kielitaitoa ja teki opinnoista konkreettisempia.

- Poliitiikan luennot Perussa olivat NIIN paljon mielenkiintoisempia kuin Suomessa, luennoilla ei kuunneltu vaan iso osa ajasta väiteltiin proffan kanssa, hän kertoo.

Tiia Haapaniemi ja

Bolivian presidentti

Evo Morales

Gradu taas antoi mahdollisuuden päästä ”kentälle”. Sekä gradun että erinäisten esseiden kirjoittaminen opetti tiedon hallintaa, nopeaa sulattamista, olennaisen vangitsemista ja sen ilmaisemista. Luennoista Tiia sanoo mieleensä jääneen yllättävän vähän, poikkeuksena kuitenkin Timo Soikkasen perusopintojen kolmoskurssi (Ideologioiden muotoutuminen), joka oli varsin inspiroiva.

Siirtyminen työelämään ei ollut Tiialle mikään iso juttu. Hän teki toimittajan töitä jo opiskeluaikana ja jatkoi sillä tiellä myös valmistumisen jälkeen. Hän haki harjoitteluun Peruun, koska oli opiskellut myös siellä ja tehnyt gradunsakin maahan liittyen. Tämän jälkeen Tiia kävi työelämävalmennuksessa Brasiliassa ja myöhemmin haki kehitysyhteistyöavustajan paikkaa Liman suurlähetystöstä, mutta ei saanut sitä. Hän mietti, miksei ollut saanut paikkaa ja päätti tiedustella asiaa suurlähettiläältä.

- Soitin kolme kertaa suurlähettiläälle, ja kun lopulta sain hänet kiinni, kysyin, miksi ihmeessä mua ei valittu. Ylivoimaisesti pätevämpi oli saanut paikan. Ajattelin jo, että Peru-luku on nyt suljettu elämässäni, mutta muutaman kuukauden jälkeen suurlähettiläs soitti, että lähetystössä olisi kaupallisen ja poliittisen avustajan paikka vapautumassa. Tunnustin, että kiinnostaa, mutta en tiedä mitään kaupasta. Suurlähettiläs vastasi, että ei haittaa, asenne ratkaisee. Tämä on minusta erinomainen esimerkki siitä, että työnhaku ei useinkaan mene suunnitelmien tai oppikirjojen mukaan.

Nyt Tiia on siis kaupallisten ja poliittisten asioiden avustaja Suomen suurlähetystössä Limassa. Hän on paikalta palkattu asiantuntija, ei siis Ulkoasiainministeriön virkaputkessa, mutta Suomen valtion töissä kuitenkin. Työnkuvaan kuuluu Bolivian, Ecuadorin ja Perun poliittisen tilanteen seuraaminen ja siitä raportointi Suomeen. Hän raportoi myös kaupallisista mahdollisuuksista suomalaisille yrityksille ja järjestää poliittisia ja kaupallisia vierailuja. Tiia matkustaa eri puolilla Perua kertomassa suomalaisesta osaamisesta ja Suomen markkinoista. Tärkeimpänä osana työtään hän kuitenkin pitää sitä, että lähtee mahdollisimman usein ulos toimistosta tapaamaan ihmisiä ja pitämään yllä

kontakteja mm. ministeriöihin, yliopistoihin, yrityksiin, edunvalvontajärjestöihin ja toisiin edustustoihin.

- Olemme pienen edustuston tehokas ja toisiaan tukeva tiimi, joka venyy välillä uskomattomiin toteutuksiin (ja uskomattomiin työtunteihin). Vaikka kuulostaa kliseiseltä, niin todella ajamme Suomen asiaa suurella – ja välillä vähemmän suurella – tunteella. Ihan nappi työ, Tiia kuvailee työtään Perussa.

Tulevaisuuden suhteen Tiia uskoo, että on paras vain seurata inspiraatiota ja nauttia kulloinkin käsillä olevasta tehtävästä tai tilanteesta. Joitain suunnitelmiakin on kuitenkin jo olemassa; Tiia on hakenut opiskelemaan London School of Economicsin vuoden kestävään maisteriohjelmaan. Palkkatyön jättäminen ja lainan ottaminen opiskelua varten ovat isoja päätöksiä.

- Mutta jos samanikäiset kaverit ostavat autoja ja asuntoja, niin uskallan kai investoida yhteen tutkintoon, Tiia huomauttaa.

Paluu Eurooppaan houkuttaa, sillä hän on ollut Perussa enemmän tai vähemmän viimeiset viisi vuotta.

- Nyt kiinnostaisi taas kiskaista itsensä irti ja tsekata, mitä seuraavaksi tapahtuu.

Tiian vinkki nykyisille opiskelijoille on, että kannattaa vakavasti harkita nopeaa valmistumista, sillä hänen mukaansa harva hyötyy pitkittyneestä opiskelusta. Opiskelu on vain yksi vaihe elämässä, eikä se mitenkään määritä koko loppuelämää. Esimerkkinä käy Tiian oma sivuainekamppailu, joka on kaupalliselle avustajalle ehkä hieman nolokin tarina:

- Yritin opiskella taloustiedettä, koska halusin tietää ”miten vihollinen ajattelee”. Kävin tenttimässä kolme kertaa jättimäisen kansantaloustieteen perusteet -kirjatentin, mutta en koskaan päässyt siitä läpi. Ajattelin, että antaa olla, en tarvitse taloustiedettä. En olisi ikinä uskonut, että muutaman vuoden kuluttua käytännön kansantaloustieteestä tulisi palkkatyöni!

”Yhteiskuntatieteilijälle ei mikään inhimillinen ole vierasta”

- Janne Torvinen, HR-asiantuntija työterveyslaitoksella, valmistunut 2005

Janne oli aina ollut kiinnostunut historiasta ja yhteiskunnallisista asioista ja poliittinen historia tuntui yhdistävän sopivasti molemmat kiinnostuksen kohteet. Mielenkiintoisilta vaikuttavat pääsykoekirjat ratkaisivat lopullisesti sen, että hän päätti vuonna 1999 hakea opiskelemaan poliittista historiaa. Hakiessaan yliopistoon Janne ei juurikaan miettinyt oppiaineen ammatillisia ulottuvuuksia, vaan lähti siitä, että kannattaa opiskella sitä, mikä eniten kiinnostaa.

Poliittisen historian pääaineopintojen opiskelu oli hänen mielestään aina mielenkiintoista ja kiehtovaa, mutta sivuaineiden opiskelu oli välillä aika tahkoamista. Alkuajat kuuluivatkin ilman sen suurempaa suunnitelmallisuutta, mutta kolmas opiskeluvuosi oli Jannelle se, jolloin hän alkoi tosissaan pohtia mitä tekisi aikuisena.

- Ensimmäiset kaksi vuotta lähinnä haahuilin ja vietin railakasta opiskelijaelämää. Opintoviikkoja kyllä kertyi koko ajan kunnioitettava määrä, mutta mitään selkeää suuntaa, minne haluaisin edetä, ei ollut näköpiirissä, vaan ajattelin päätyväni keskushallinnon pikkuvirkamieheksi pitkän toimistokäytävän perimmäiseen huoneeseen, hän muistelee opintojensa alkuaikoja.

Kolmantena vuonna hän päätti haluavansa historian ja yhteiskuntaopin opettajaksi ja haki pedagogisiin opintoihin hyvällä menestyksellä.

Opettajan pedagogisten opintojen lisäksi Jannen sivuaineisiin kuuluivat valtio-oppi ja taloustiede, joista hän suoritti molemmista perusopinnot sekä historia, josta hän opettajan pätevyysvaatimusten mukaisesti suoritti laajat sivuaineopinnot.

Jälkikäteen ajateltuna idea opettajan urasta löytyi ehkä vähän puoli pakosta. Janne muistelee kadehtineensa niitä, jotka alusta asti tiesivät haluavansa esimerkiksi diplomaatiksi tai toimittajaksi ja rakensivat opintojaan määrätietoisesti siihen suuntaan. Osa hänen opiskelukavereistaan päätyikin toiveammatteihinsa, osa taas aivan muualle.

Janne oli koko opiskeluaikansa aktiivinen niin P-klubin toiminnassa kuin opiskelijapolitiikassa. Niistä hän kokee saaneensa parhaimmat valmiudet ja kontaktit työelämää ajatellen. Itse opiskelu opetti kyseenalaistamisen ja tiedon käsittelyn taidon sekä kyvyn löytää keskeiset asiat suuresta informaatiomäärästä. Opettajan pedagogiset opinnot taas tarjosivat esiintymiskokemusta ja –varmuutta.

- Ekan oppitunnin pitäminen laittoi kyllä kädet märäksi, Janne tunnustaa.

Suurin käytännön hyöty tuli kuitenkin järjestötoiminnassa saaduista kokemuksista:

- Opin käyttämään veistä ja haarukkaa eli opin,

kuinka edustaminen sujuu. Lisäksi opin toimimaan paremmin muiden ihmisten kanssa, järjestämään tapahtumia, tekemään pöytäkirjoja, johtamaan puhetta jne., hän summaa.

Työelämään siirtyminen sujui Jannelta melko lailla kivuttomasti. Vuonna 2003 hän oli juuri suorittanut loppuun opettajan pedagogiset opinnot, kun puhelin soi. Langan päässä oli opiskelijapolitiikasta tuttu kansanedustajan maakunta-avustaja, joka oli jäämässä pois pestistään ja joka kysyi, josko Jannea kiinnostaisi jatkaa kyseisen kansanedustajan eduskunta-avustajana. Janne otti haasteen vastaan ja muutti Helsinkiin. Hän viihtyi työssään hyvin seuraavat kaksi ja puoli vuotta ja sai opintonsakin työn ohessa päätökseen. Eduskunnasta hän siirtyi vuodeksi opetusministeriön palvelukseen, kunnes huomasi Suomen Ekonomiliiton hakevan työmarkkinapoliittista asiamiestä.

- Työsuhdeosaamiseni oli tuossa vaiheessa niukkaa, mutta työnkuvaan kuului myös yhteiskunnallista vaikuttamistyötä ja aikaisempi työskentelyni eduskunnassa varmaankin auttoi ja näin tulini valituksi, Janne kertoo.

Siitä lähtien hän on työskennellyt työsuhdeasioiden parissa ja uskoo niin olevan jatkossakin. Suomen Ekonomiliitossa hän oli työntekijöiden puolella pöytää, mutta nykyisessä työssään Työterveyslaitoksen HR-asiantuntijana hän edustaa työnantajaa.

Jannen tämän hetkinen työnkuva Työterveyslaitoksella on vastata sen henkilöstön (850 henkeä kuudessa eri toimipisteessä) työsuhdeasioiden ohjeistuksesta, palkkausjärjestelmän kehittämisestä sekä henkilöstöraportoinnista työsuhteiden

osalta. Hän osallistuu myös työehtosopimusneuvottelutoimintaan yhtenä työnantajan edustajista ja toimii tiimensä varatiimipäällikkönä. Näiden lisäksi hän toimii henkilöstöasioiden esittelijänä laitoksen pää- ja hallintojohtajalle. Työ edellyttää erityisesti työlainsäädännön tuntemusta sekä kehittämisprojektien johtamis- ja hallintataitoja.

Opiskeluaikana Janne ei lukenut lainkaan esimerkiksi työoikeutta, mutta työ opettaa aina, ja nykyinen työelämä edellyttääkin jatkuvaa kouluttautumista ja itsensä kehittämistä.

- Minusta yhteiskuntatieteilijän pitää olla aktiivinen myös luentosalien ulkopuolella. Juristi voi suorittaa opintonsa hyvillä arvosanoilla ja työllistyä hyvin niin, mutta yhteiskuntatieteilijän tulee olla aktiivinen ja verkostoitua, hän painottaa.

Janne tuntuu löytäneen oikean alan itselleen, sillä hän uskoo uransa jatkuvan

tulevaisuudessakin mielenkiintoisten työsuhde- ja henkilöstöhallinnon asioiden parissa. Toisinaan toki ajatuksissa vilahtavat hetkellisesti muutkin vaihtoehdot:

- Joskus mielessäni käy, että pitäisikö kuitenkin kokeilla historian opettajan työtä, jota en ole siis päivääkään tehnyt, mutta soitto opettajasisarelleni palauttaa nopeasti minut takaisin realiteetteihin.

Janne torvisen mielestä yhteiskuntatieteilijän tulee olla aktiivinen myös luentosalin ulkopuolella

Kysyttäessä ohjeita nykyisille opiskelijoille Janne neuvoo ottamaan ilon irti opiskeluajasta. Eläkeikää hilataan koko ajan ylöspäin, joten työelämässä ehtii olemaan jopa yli neljäkymmentä vuotta. Siinä perspektiivissä hänen mukaansa ei yksi opiskeluvuosi lisää tunnu missään.

- Olkaa myös aktiivisia asenteella ”yhteiskuntatieteilijälle ei mikään inhimillinen ole vierasta”, Janne vielä vinkkaa.

Työnantajan näkökulma

Veli-Pekka Kaivola

Veli-Pekka Kaivola työskentelee ulkoasiainsihteerinä Ulkoasiainministeriön protokollapalveluissa. Häneltä kysyttiin muutamia kysymyksiä liittyen poliittisesta historiasta valmistuneiden työelämävalmiuksiin sekä niihin tekijöihin, jotka vaikuttavat työllistymismahdollisuuksiin ulkoasiainhallinnossa.

Veli-Pekka Kaivola neuvoo kansainvälisistä tehtävistä kiinnostuneita opiskelijoita kartuttamaan kielitaitoa ja yleissivistystä. (Kuva: Raino Heinonen/UM)

Poliittisesta historiasta valmistuneilla on Kaivolan mukaan yleensä etunaan laajat yleistiedot sekä monipuolinen opintokokonaisuus. Hän ei näe, että oppiaineemme hakijoilla olisi sellaisia tutkintoon liittyviä heikkouksia, jotka yhdistäisivät poliittisesta historiasta valmistuneita, vaan heikkoudet liittyvät yksittäisten hakijoiden ominaisuuksiin. Muodollisten pätevyysvaatimusten lisäksi tärkeintä on yleinen soveltuvuus alalle, eli hakijan tulisi olla mm. sosiaalinen, arvostelukykyinen ja laaja-alaisesti kiinnostunut asioista ja ihmisistä.

Kaivolan neuvo on, että kattavan yleissivistyksen ja monipuolisuuden lisäksi opiskelijoiden tulisi kiinnittää huomiota kielitaitoon ja sen kartuttamiseen, mikäli haaveissa siintää ura ulkoasiainhallinnossa.

- Myös ruotsinkieli on edelleen erittäin tärkeä työkieli UM:ssä palveleville, sillä pohjoismaiset kollegat ovat vielä tälläkin vuosikymmenellä suomalaisten diplomaattien keskeisimpiä yhteistyökumppaneita, hän huomauttaa.

Kaivola peräänkuuluttaa hakijoilta myös avoimuutta, sopeutuvaisuutta sekä ”tervettä nöyryyttä”, sillä eteneminen ulkoasiainhallinnossa tapahtuu hitaasti. Diplomaatit ovat siirtymävelvollisia eli hakijoiden tulisi olla avoimia lähtemään eri puolille maailmaa hoitamaan erilaisia tehtäviä.

- Diplomaatin työ ei ole ammatti ammattien joukossa, vaan elämäntapa, joka koskee koko perhettä.

Edellä mainittujen ominaisuuksien lisäksi myös valmistumisen jälkeisellä työkokemuksella on keskeinen sija haettaessa töitä Ulkoasiainministeriöstä. Kaivola myöntää ulkomaisesta työkokemuksesta olevan etua, mutta lisää, ettei kokemuksen tarvitse kuitenkaan olla ulkoasiainhallinnon parista (eli Ulkoasiainministeriöstä tai Suomen edustustoista). Aivan vastavalmistuneen paikka Ulkoasiainministeriö siis ei ole. Diplomaatiksi valmistavalle Kavaku-kurssillekaan ei Kaivolan mukaan juuri pääse suoraan yliopistosta, vaan hakijoilla on yleensä ainakin parin vuoden työkokemus takanaan. Muutoin hakijoiden taustat ovat hyvin vaihtelevat ja valtiotieteilijöiden lisäksi joukosta löytyy humanisteja, oikeustieteilijöitä, kauppatieteilijöitä ja jopa diplomi-insinöörejä.

Diplomaattiuran lisäksi ulkoasiainhallinnossa on tarjolla myös erityisvirkamiesten tehtäviä, esimerkiksi lainsäädäntösihteereinä tai kehitysyhteistyön parissa, joihin on avoin haku. Kaivolan mukaan kannattaa muutenkin pitää mieli avoinna useille vaihtoehdoille:

- Ei ole hyvä, jos Kavaku on ainoa vaihtoehto. Kurssille rekrytoidaan lähes joka vuosi, mutta vain pieni osa hakijoista pääsee sisään ja moni joutuu pettymään. Hakijoista kenelläkään ei tietysti ole kaikkea, mutta kokonaisuus ratkaisee.

Lopuksi Veli-Pekka Kaivolaa pyydettiin vastaamaan samaan kysymykseen, joka esitettiin kyselykaavakkeessa myös valmistuneille: Miten suureksi arvioit seuraavien tekijöiden merkityksen työelämään sijoittumisessa? (1 = erittäin keskeinen....5 = merkityksetön)

Ensimmäinen numero viittaa Kaivolan vastaukseen ja jälkimmäinen, sulussa oleva kertoo kyselyyn vastanneiden yleisimmän vastauksen. (Tässäkin kohdassa on hyvä muistaa se kyselylomakkeeseen liittyvä epäkohta, josta mainitsin luvussa 8 (ks. s.) ja jonka takia kaikkia kysymyksen kohtia ei voi suoraan vertailla vastaajien kesken.)

* pääaineen nimi	4 (3)
* pääaineen arvosana	4 (5)
* pro gradun aihe	4 (4)
* pro gradun arvosana	4 (5)
* aineyhdistelmä	2 (2)
* jokin yksittäinen sivuaine	2 (3)
* tutkinnon lisäksi suoritettut opinnot	2 (3)
* toinen tutkinto	4 (5)
* aikaisempi työkokemus	2 (1)
* henkilösuhteet	2 (2)
* soveltuvuudesta	1 (4 & 5)
* poliittinen kanta	5 (5)
* kielitaito (suomi, ruotsi, englantia)	1 (2)
* ranska	2 (5)
* saksa	2 (5)
* venäjä	2 (5)
* jokin muu kieli, Kaivola: kiina, arabia, portugali, japani	2 (5)
* kokemus järjestötoiminnasta	2 (5)
* ulkomainen työkokemus	2 (2 & 5)
* opiskelu ulkomailla	2 (5)
* ikä	4 (3)
* sukupuoli	5 (3)
* siviilisääty	5 (5)
* lapset	5 (5)
* ei vielä lapsia	5 (5)
* sattuma	4 (2)

Kyselyyn vastanneiden keskuudessa ainoa kohta, joka nähdään erittäin keskeisenä, on aikaisempi työkokemus. Kaivolan mielestä aiempi työkokemus on melko keskeistä, mutta sitäkin tärkeämmäksi hän nostaa soveltuvuustestin ja peruskielitaidon (suomi, ruotsi, englantia) eli kuten hän haastattelussakin totesi, avoimet, sopeutuvaiset, monipuoliset ja kielitaitoiset ihmiset ovat se, mitä Ulkoasiainministeriö hakee.

Liite 3: Kyselylomake

Vastaa ympyröimällä oikea vaihtoehto tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan.

1 Sukupuoli

1 nainen

2 mies

2 Syntymävuosi

19_____

3 Milloin aloitit opintosi?

_____

4 Milloin valmistuit?

20_____

5 Kotipaikkakuntasi ennen poliittisen historian opintojen aloittamista

kunta_____

lääni_____

6 Nykyinen asuin- / työskentelypaikkakuntasi

kunta_____

lääni / maa, jos ulkomailla_____

7 Työllisyystilanteesi kyselyhetkellä

1 vakituisessa työssä

2 tilapäisessä työssä

3 määräaikaisessa työssä

4 en ole tällä hetkellä työssä

5 en ole ollut työssä valmistumisen jälkeen

8 Oletko ollut työttömänä valmistumisen jälkeen?

1 en

2 olen, _____kertaa, yhteensä _____kk

9 Oliko sinulla opintojasi vastaavaa työkokemusta ennen valmistumistasi?

1 ei

2 oli, kuinka paljon ja mistä?

Kysymykset 10–17 koskevat nykyistä työpaikkaasi tai, jos et ole tällä hetkellä töissä, työpaikkaa, jossa viimeksi olit. Jos et ole ollut lainkaan työssä valmistumisesi jälkeen, voit siirtyä suoraan kysymykseen 22.

10 Nykyinen ammattisi (nimike ja työtehtävä mahdollisimman tarkasti)

---

11 Mikä on työpaikkasi työnantajasektori?

1 valtio

2 valtion liikelaitos

3 kunta tai kuntayhtymä

4 yritys

5 yhdistys, säätiö tai yhteisö

6 kansainvälinen työnantaja

12 Onko työsi

1 kokopäivätyötä

2 osapäivätyötä

13 Onko kyseessä ns. työllistämistyöpaikka?

1 on

2 ei

14 Väylä, jota pitkin sait työpaikkasi

1 pitkin yrityksen tai organisaation sisäistä urakehityslinjaa

2 pitkin muuta ammatillista urakehityslinjaa

3 vapailta työmarkkinoilta

4 harjoittelu- tai työllistämistyöpaikan perusteella

5 muuta tietä, miten?

---

15 Kuinka keskeisiä katsoisit seuraavien tietojen ja taitojen hallinnan olevan nykyisessä työpaikassasi? (1 = erittäin keskeinen.....5 = merkityksetön)

	erittäin keskeinen	melko keskeinen	en osaa sanoa	vähemmän keskeinen	merkityksetön
teorioiden tuntemus	1	2	3	4	5
kriittinen ajattelukyky	1	2	3	4	5
kyky ymmärtää yhtk. ilmiöitä	1	2	3	4	5
yhteistyökyky	1	2	3	4	5
tiedon haku ja käsittely	1	2	3	4	5
kyky itsenäiseen työskentelyyn	1	2	3	4	5
yleissivistys	1	2	3	4	5
kirjallinen ilmaisu	1	2	3	4	5
suullinen ilmaisu	1	2	3	4	5
ongelmaratkaisukyky	1	2	3	4	5
atk-ohjelmien hallinta	1	2	3	4	5
kielitaito	1	2	3	4	5
ihmissuhdetaidot	1	2	3	4	5
eri kulttuurien tuntemus	1	2	3	4	5
organisaation johtamistaito	1	2	3	4	5
jokin muu_____	1	2	3	4	5

16 Tämän hetkisen työsi kuukausipalkka (brutto)

1 alle 1800 €

2 1800 – 2100 €

3 2101 – 2400 €

4 2401 – 2700 €

5 2701 – 3000 €

6 3001 – 3300 €

7 yli 3300 €

17 Onko palkkatasosi mielestäsi oikeassa suhteessa koulutukseesi?

1 kyllä

2 ei

18 Kuinka nopeasti valmistumisesi jälkeen sait ensimmäisen koulutustasi vastaavan työpaikkasi?

_____kk:n kuluttua

19 Jos sait ensimmäisen koulutusta vastaavan työpaikkasi ennen valmistumistasi, kuinka paljon ennen valmistumista tämä tapahtui?

_____kk ennen valmistumista

20 Valmistumisen jälkeisen, koulutusta vastaavan työkokemuksen määrä ja laatu

työtehtävä

kesto

_____

_____ vuotta _____kk

_____

_____ vuotta _____kk

_____

_____ vuotta _____kk

_____

_____ vuotta _____kk

_____

_____ vuotta _____kk

21 Koulutusta vastaavien työsuhteittesi lukumäärä valmistumisen jälkeen

_____kpl

22 Miten suureksi arvioit seuraavien tekijöiden merkityksen työelämään sijoittumisessasi tai sijoittumiseesi tulevaisuudessa? (1 = ratkaisevasti.....5 = ei lainkaan)

	ratkaisevasti	paljon	jonkin verran	vain vähän	ei lainkaan
pääaineen nimi	1	2	3	4	5
pääaineen arvosana	1	2	3	4	5
pro gradun aihe	1	2	3	4	5
pro gradun arvosana	1	2	3	4	5
aine yhdistelmä	1	2	3	4	5
jokin yksittäinen sivuaine	1	2	3	4	5
tutk. lisäksi suoritettut opinnot	1	2	3	4	5
toinen tutkinto	1	2	3	4	5
aikaisempi työkokemus	1	2	3	4	5
henkilösuhteet	1	2	3	4	5
soveltuvuustesti	1	2	3	4	5
poliittinen kanta	1	2	3	4	5
kielitaito (suomi, ruotsi, englanti)	1	2	3	4	5
ranska	1	2	3	4	5
saksa	1	2	3	4	5
venäjä	1	2	3	4	5
jokin muu kieli_____	1	2	3	4	5
kokemus järjestötoiminnasta	1	2	3	4	5
ulkomainen työkokemus	1	2	3	4	5
opiskelu ulkomailla	1	2	3	4	5
ikä	1	2	3	4	5
sukupuoli	1	2	3	4	5
siviilisääty	1	2	3	4	5
lapset	1	2	3	4	5
ei vielä lapsia	1	2	3	4	5
sattuma	1	2	3	4	5

23 Pro gradu –tutkielmasi yhteys työuraasi

- 1 sain työpaikan gradun avulla tai siihen liittyen
- 2 gradun aihe ei kytkeydy työuraani, mutta minulle on ollut Hyötyä gradun teossa hankkimistani valmiuksista
- 3 ei yhteyttä

24 Milloin aloitit aktiivisen työnhaun?

- 1 _____kk ennen valmistumista
- 2 valmistumisen jälkeen
- 3 en hakenut lainkaan töitä

25 Mikä seuraavista kanavista on mielestäsi työnhaussa tehokkain? (rengasta vain yksi)

- 1 lehti-ilmoitukset
  - 2 työnvälitys
  - 3 www-sivut
  - 4 opettajat
  - 5 henkilökohtainen suhdeverkosto
  - 6 yliopiston rekrytointipalvelut
  - 7 yhteydenotto suoraan työnantajaan
  - 8 muu kanava, mikä?
-

26 Seuraavassa esitetään eräitä mahdollisuuksia, joilla voitaisiin ehkä helpottaa poliittisen historian opiskelijoiden sijoittumista työelämään. Miten suhtaudut näihin mahdollisuuksiin? (1 = erittäin myönteisesti.....5 = kielteisesti)

	erittäin myönteisesti	melko myönteisesti	en osaa sanoa	välinpitämättömästi	kielteisesti
sisällytetään opiskeluun pakollista työharjoittelua	1	2	3	4	5
sisällytetään opiskeluun työelämään liittyviä erityiskursseja ja asiantuntijaluentoja	1	2	3	4	5
lisätään valmistumisen jälkeistä täydennyskoulutusta	1	2	3	4	5
vähennetään poliittisen historian aloituspaikkoja	1	2	3	4	5
muutetaan oppiaineen nimi työmarkkinamyönteisemmäksi ja nykysisältöä paremmin vastaavaksi	1	2	3	4	5

27 Miten arvioisit tutkintosi sijoittuvan seuraavien tekijöiden suhteen verrattuna yleensä akateemisiin loppututkintoihin? (1 = yläpäähän, 2 = keskitasolle, 3 = alapäähän)

	yläpäähän	keskitasolle	alapäähän
palkkatasoltaan	1	2	3
arvostukseltaan	1	2	3
mielenkiinnoltaan	1	2	3
yht.kunnalliselta vaikutusvallaltaan	1	2	3
työnsaantimahdollisuuksiltaan	1	2	3

28 Miten hyvin näet työnantajien käsityksen poliittisen historian tutkinnosta vastaavan todellisuutta?

- 1 erittäin hyvin
- 2 melko hyvin
- 3 kohtuullisesti
- 4 melko heikosti
- 5 erittäin heikosti

29 Mitä sinun mielestäsi olisi tehtävissä poliittisen historian oppiaineesta valmistuneiden työmarkkinatilanteen parantamiseksi? (Voit tarvittaessa jatkaa vastaustasi paperin kääntöpuolelle)

KYSYMYKSIÄ ALUMNITOIMINNASTA:

30 Koetko, että voisit hyödyntää nykyisen työpaikkasi tarjoamia kokemuksia alumnitoiminnassa?

- 1 kyllä
- 2 en

31 Olisitko kiinnostunut toimimaan oppiaineen alumnina?

- 1 kyllä
- 2 en